

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középtetca, Stein J. könyvkereskedése.

Szerkesztői szállítás:

belső-szénutca 131. szám.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenstein és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).

Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsasse Nr. 60.)

Nyitási cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, a m.

kedden, törtökön és szombaton reggel.

Előfizetési ár:

egész évre 1. st, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Eredeti távsürgöny.

Feladott Pesten sept. 21-kén d. u. 9 ó. 40 p

Érkezett Kolozsvárra sept. 21-kén d. u. 10 ó. 20 p.

A királyné ö Felsége Valeria főhőgnél holnap Gödöllőre érkezik, csütörtökön visszamegy, Budapestet nem érinti.

A képviselőház elfogadta a budget tárgyalásának Desz ajánlotta módját Ráday ellenében, a ki az indemnyi meghosszabbítását sürgette.

A bor-dézma eltörlését illető törvényjavaslat benyújtott. Vukovics, ki Tisza és Nyáry közelében ül, aggasztónak látna azonnali eltörlését, mert ezáltal sok család zavarba ejtetnék. A törvényjavaslat az osztályokhoz utasított.

A magyar történelmi társulat első vidéki gyűlését

köztisztelőben álló történészünk Horváth Mihály püspök ö méltósága, mint a m. történelmi társulat alelnöke, következő beszéddel nyitotta meg:

Tisztelt Társaság!

Nagy érdemű elnökünknek egészségi viszonyai miatt kényszerű távolléte nekem juttatja a szerencsét, hogy társulatunk ezen első vidéki gyűlésén az elnöki székét elfoglaljam.

Midőn ezt ezennel cselekszem, mindenek előtt kénytelen vagyok sajnálatomat kifejezni az iránt, hogy nélkülözök nagy tudományú elnökünk vezérletét, ki itt szülőföldén, hol a történetnyomozást hosszú években kereszttől oly fényes sikerrel folytató, gazdag szakismerete s irányadó ujjmutatásai által kétszeres eredményre juttatta volna társulatunk működését.

Tisztelt vezérünk távollétében tehát győnge erőmre hárulván az elnöki tiszt, üdvözlöm Önöket, társulatunk tagjai, a nemzeti szabadság e classicus földén, melynek letűnt nemzedékei annyi fényes lapot irtak be hazafias teetteikkel a magyar történelem ezredéves könyvébe. Üdvözlöm Önöket a testvérhaza fővárosában, melynek derék polgárai költözve méltányolva a tudományak korunkban irányadó hatalmát, szívesek valának bennünket meghívni, hogy ifjú társulatunk ezen gyűlését keblökben tartuk meg. És végre üdvözlöm Önöket társulatunk ezen első vidéki gyűlésén, melylyel működéseinknek, véleményem szerint legfontosabb, s ha a beható szakértelemmel a tudomány szerettétől lelkesített kitartás is párosuland, történelmünk teljes kifejtésére idő multával sikerben s eredményben legdusabbá válható ösvényen megindulunk.

Igen, tisztelt társulat, úgy vagyok meggyőződve, hogy az efféle vidéki gyűlések, minőket társulatunk, alapszabályai szerint, évenként egyszer, a haza más és más részeiben megtartani, magának egyik fő céljául tűzte ki, nagy sikert eredményezhetne történelmünk mindenoldalú felvilágosítására s kifejtésére.

Mert nem is említvén azt, hogy illetén társas működés az erőket sokszorozva, a buzgalmat, vetélkedést, a haladásnak e fő tényezőit hatványozva, mint minden más, úgy a tudományos törekvés mezején is legtöbb és leggyorsabb eredményeket teremthet; ha csak azt tekintjük, hogy társulatunk évenkénti hasonló kirándulásai által, mind több és több vidéken buzgóbb érdeklődést ébreszthet hazai történelmünk s annak anyagai, a koriratok, okmányok, s a nemzeti élet letűnt századaiból fennmaradt egyéb történelmi s műemlékek iránt, és az érdeklődést felébresztvén, mind több munkatársakat szerzend ezen emlékek gyűjtésére, fentartására s megismertetésére: időfolytával már csak ezen, magában véve talán csekélynek látszó eredmény is elégséges leszen hazai történelmünknek eddig nem ismert lendületet adni.

A nemzetnek közérdeklősége az, tisztelt Társaság, mi első sorban képes virágzásra emelni a nemzeti élet bármely ágazatát. — E nélkül csak üvegházi növény tengésére van kárhoztatva a különben leghasznosabb, legáltalánosabb intézmény, vállalat vagy törekvés.

Történelmi tudományunk is csak a közérdeklőség szárnyain emelkedhetik a kifejlesztés fókára, melyen az más mivelt nemzeteknél immár tényleg létezik, s mely különösen megillet bennünket, a magyar haza polgárait, melynek nemcsak társadalmi fejleményei, hanem összes polgári, politikai, alkotmányos kö-

zéletének, s minden intézményeinek gyökérszála, a letűnt századok mohos földében ágaznak szét, annál szívják tenyészetők éltető nedveit, szóval történelmi alapokon nyugosznak.

És ha társulatunknak, bár talán csak az évek hosszú során át, sikerülni fogna hatványozni a hazában történelmünk iránt a közérdeklőséget, a cél, mely alapítóinak szemei előtt lebegett telyesen elrendette társaságunk. —

Ha ugyanis az ohaj és remény varázstükrén azon korszakot tüntetjük szemeink elébe, midőn a hazának minden értelmes polgára, áthatva azon meggyőződéstől, hogy a jólét s miveltség, az anyagi s értelmi fejlettség azon áldásai melyeket tényleg élveznek, nagy részben ama letűnt nemzedékek törekvéseinek eredményei, melyek az emberi s nemzeti fejlődés utait előttünk a századok folytában egyengették, s áthatva a kegyeletről ezen érettség, utódokért is annyit fáradozott és szerzett ösök iránt, ezeknek életét és eseményeit, tetteit s viszontagságait kellő figyelem és tanulmány tárgyaivá teendi: vajjon miféle képletek vonulnak el szemeik előtt az ohaj és remény ama varázstükrében?

Azt látjuk, hogy a hazának azon előkelő polgára, ki mint a hajdani urak, zászlósok s nemesek utóda s örököse, őseitől terjedelmes javakat, várakat s kastélyokat s ezekben egész levéltárakat vagy legalább egy-egy láda, egy-egy csomag régiségtől megsárgult nemzet-ségi s családi iratokat, okmányokat, s más emléklapokat, közéleti vagy családi feljegyzéseket nyert hagyatékat, már nem elégszik meg mint azelőtt, ezek pusztá birtokával, s nem rejtegeti azokat zárok alatt, hanem vagy maga tanulmányozza, s mit azokban közérdekű, történelmi anyagul szolgálhatót talál, azonnal közzé is teszi; vagy szak-értők által tanulmányoztatván, nyilvánosságra bocsátja, hogy a mi eddigelé féltékenyen rejtegetve, mint a föld gyomrában elásott kincs, értéktelen, haszontalan hevert, közbirtokká téve a hajdankor nemzeti s társadalmi életének egy-egy tényező egyéniségét, gyarapítja a hazai tudományos-ságot.

Azt látjuk továbbá, hogy azon szerényebb sorsuak is, kik őseiktől ilyféle történelmi kincseket nem örökölték, de a nemzeti miveldés fejlődésének nem kevésbbé örvendenek, minden esetleg kezükbe jutott régiséget, legyen az iromány, műemlék vagy bármilyen egyéb szer mint a bennünket megelőzőtt nemzedékek törekvéseinek s társadalmi, anyagi vagy erkölcsi viszonyainak egy-egy tényezőjét s tanubizonyosságát nemcsak becsben tartják, hanem azonnal nyilvánosságra hozva, a hajdankor állapotainak ismeretét tehetségek szerint elősegítik.

Látjuk végre, hogy azon férfiak, kik a nemzeti történelem miveldését különös szakmájukká s életfeladatukká tették, nem kénytelenek többé életük javát poros levéltárakban töltetni s legjobbj erejüket pusztá anyaggyűjtésre pazarolni, hanem mivel e munkában számos értelmes hazafi által gyámolítottak, idejüket s erejüket főleg arra fordíthatják, hogy történelmi műveikben a letűnt korok nemzeti életének egyéniségeit s viszontagságait, anyagi és szellemi állapotát tegyék főleg figyelemük s nyomozásuk tárgyává, s ábrázolják azokat nem kevésbbé hiven jellemző vonásokban, mint művészes alakban és ekként aztán pusztá adathalmaz helyett oly történelmi műveket irjanak, melyekből a kor szelleme s törekvései, az uralkodó eszmék, érzelmek s irányok mivolta, a nemzeti miveltség állapota s haladása, szóval az összes polgári s társadalmi élet képe határozottan és sajátos színzetében kidomborodik, egyszersmind pedig mind ama törvények érvényülése is szemlélhetővé tétessék, melyek az erkölcsi világon uralkodnak, mind ama solidaritás kapcsai is kimutatassanak, melyek az egyes nemzet életét a többi nemzetek, sőt az emberiség összes történelmével összekötik, s azon egyetemes élet és haladás áramlatába vonják, mely az emberi nemet rendeltetésé, végcélja felé előbbre viszi.

Íme, tisztelt Társaság, ezen kecségtető képleteket tünteti fel szemeink előtt az ohaj és remény varázstükré a jövőből, midőn majd a közérdeklőség hazai történelmünk iránt a nemzet minden rétegeit áthatandotta. —

S e nagy, e magasztos célra törekvés feladata a mi szerény megújozó társulatunknak, különösen pedig az ilyféle vidéki gyűlé-

seknek, melyeknek ha a jó szerencse is úgy akarja, hosszú sorát jelen első gyűlésünkkel nyitjuk meg.

E magas célzattal természetesen csak huzamos idő alatt folytatott hangyaszorgalom lehet képes megközelíteni. De a cél elég dicső arra, hogy mindnyájunkat ernyedetlenül kitaró munkásságra lelkesítsen.

Felfogásom szerint háromra van a jelenben főleg szüksége történetírásunknak. Egyik a kútfők kritikai megrostálása s megállapítása; másik az anyag hézagosságainak kiegészítése; harmadik az élvezhető s tanulságos élvezetet nyújtó, művészi alaku feldolgozás.

E harmadik, egyes kitünőbb tehetségekkel megáldott tudósok feladata lévén, tulajdonképpen nem tartozik társasági működésünk körébe, de annál inkább a két első. Csak ezekről fogok néhány szót mondani; különben is e kettő teszi ez idő szerint történetírásunk legnagyobb feladatát.

Ős és árpádkori történelmünk legérezhetőbb hiánya az, hogy nincs minden részében tudományosan, megállapítva. Ama hagyományok, melyek több századon keresztül nemzedékről nemzedékre élőszóval hagyattak örökségül az utódokra, míg ezek által végre leirattak, a nép állapotáról viszontagságairól kétség kívül számos valót tartalmaznak; de a hosszú idő alatt közlők gyarlósága s a nemzeti költők képzeletszülete ékítményei által sokféleképp megmásvitva. Ha kifejezik is a nép geniusát, jellemét, miveltségi viszonyait, az eseményeket azonban jobbra eltorzítva szállíták át az utókorra. S ekként a népmonda mélyen benyomul a történetbe. E kettőt tehát egymástól lehetőleg el kell választani, s mindeniknek kimutatni a maga határát.

E végett első teendő őstörténetünk kútfőinek kritikai megrostálása s tudományos megállapítása. Kétséget nem szenved, hogy a történelem első s legényesebb alapjait azon iratok alkotják, melyek által az eseményekhez legközelebb állott korbellek akár valóságos történelemben, akár kronika szerű feljegyzésekben tudósítanak bennünket a történt dolgokról. Ezek hitelességének megállapítása tehát első feladata a történetírásnak. Mielőtt bármely régi iratból, mint kútfőből meritenénk, lehető legpontosabban meg kell ennél fogva határozunk azon irat szerzőjének korát, élet- és társadalmi viszonyait, személyes jellemét s polgári helyzetét. Mert csak ezek felderítése után ítéltethetjük meg, vajjon tudhatta-e költőleg az általa leírt eseményeket, érdekében volt-e csak valót mondania s nem olyneműek-e a cél, mely miatt s a viszonyok, melyek közt irt, hogy maga iránt gyanut ébresztszen, szóval bir-e annyi hitelességgel, hogy állításait nyugton elfogadhassuk? Tudunk kell továbbá, fennmaradt kéziratai hány példányban léteznek, melyik közülök a legrégebb, leghibátlanabb?

E kíváncsnaknak legrégebb kútfőink több kiadásai közül talán csak az egy Márkus kronika felel meg eléggé, melyet legújabbán Toldi Ferencz nagy gondal adott ki, a többiek iránt jobbra még nagy az ingadozás, határozatlanság. Szükség ennélfogva, hogy kronikáink valahára a legnagyobb pontossággal adassanak ki, miszerint őskorunk története, melyet a külföldiek még mindig sokféleképpen kétségbe vonnak, valahára biztos alapot nyerjen.

És e nagy feladat csak is vagy a magyar tudományos akadémia történelmi osztálya vagy társulatunk által eszközölhető. Mert a felett, hogy ilyféle vállalat egyes ember erejét felülmúlja, szükséges még az is, hogy kútfőink hitelessége szaktudósaink testületének döntő tekintélye által is megállapíttassék. Az így elkészülő kútfőgyűjtemény kiadása, mint mindenütt, nálunk is csak országos költségen leend eszközölhető.

Valamint pedig ebben halhatatlan érdemet szerezhetne magának történelmünk iránt társulatunk: úgy nem csekélyebb munkássági tér nyílik annak történelmi anyagunk hézagosságának kiegészítésében.

A kronikáknak s más koriratoknak próbakövei s kiegészítői az okmányok. A történetírásra főleg az okmányok nyomják az igazság és hitelesség minden kétséget kizáró helyegét. Ezekből meríthető legbővebben ama sajátosság színzet is, melyet a kor, az egyén s a körülmények viszonyai öntenek el az eseményeken, s melynek hű kifejezése színtoly

előnyös a történeti elbeszélésre mint a festő művészetben a világítás foka s árnyalatai.

Az okmányok gyűjtésében, örömmel valljuk, már nagy eredményt vagyunk ugyan képesek felmutatni. E nemű történelmi anyagunk kivált az utolsó évtizedek folytában jelentékeny gyarapodást nyert, nemcsak az akadémia történelmi osztályának hanem több egyes hazafiaknak dicséretes buzgalma által is. Számos kor és emlékirat és még számosabb okmány hozatott napvilágra, melyek által nem csak egyes tények helyesen megállapítva, hanem egész korszakok világításban tűnnek fel történelmünkben.

De mind a mellett is még tömérdek a tenni való történetírásunk ezen ágában. Még számos nagyfontosságú tény, sőt egész korszakokat homály borít. Még számos jelentékeny szerepet játszott egyéniségek élet, s jellemrajza felette hiányos.

És, mi legsajnosabb, nemzetünk belső társadalmi életének részletei, minők például, a társadalom erkölcsi s értelmi tekintetben való haladása, a koronként uralkodó eszmék s érzelmek, erkölcsök s irányok, vélemények s hiedelmek az egyházban s iskolában, a nyilván és családi életben, a polgári foglalkodások főbb nemeinek, az iparnak, kereskedelemnek és művészetnek időnkénti állapota s fejleményei, szóval a nemzeti miveldés, civilizatio történelme, még felette hiányosan, hézagosan halványon van meg világítva. Történeti nyomozóink és íróink legtöbbjei eddig elé hasonlíthatlanul több gondot fordítanak az élet azon zajosabb, bár gyakran csak rombolást tartalmazó részére, melyek a politikai és hadi eseményekben nyilatkoztak, mint ama bár csendes, de a nemzeti fejlődés, haladás tekintetében annál fontosabb jelenetekre, melyek a társadalmi viszonyok, a családi élet, a polgári foglalkozások, az érzület és szellem irány körében nyilvánultak. Ez teszi pedig érdekesebb, fontosabb és tanulságosabb részét minden nép történetének, mert ez jelzi a fejlődés, haladás irányát s okait, a népek tökélyesbülését s emelkedését az emberi eszmény felé.

Fájdalom történet írásunk ezen legfontosabb mezeje eddigelé legkevésbbé miveltetett.

Ezt kell tehát ezentul legbuzgóbb művelés alá fogunk, hogy történetírásunk az előrehaladt kornak, melyben élünk színvonalára emelkedjék, s legyen az a minnek lennie kell, valóságos tudomány, az élet oktatása, az értelmi s erkölcsi, szóval emberi haladás óramutatója.

És ezen hézag pótlása, tiszt. társaság, egyenesen e vidéki gyűléseink feladata. Mert mi a célja e gyűléseknek? Bizonyára nem más mint évenként néhány levéltárat kiaknázva, azoknak tartalmáról czélszerű regestákat készíten, róluk kimerítő tudomást vehessünk.

E regesták műve, jövőben hazánk más vidékeinek levéltáraiban is folytatva, egykor történelmi anyagunk összes kincsét evidentiába fogja állítani a történetíró előtt s lehetővé teendi oly mű megalkotását, mely nemzeti s társadalmi életünknek minden oldalról hű képét tüntesse fel.

Hogy azonban e célzattól tökéletesen elérjük, az legyen vezérelvünk mind ezen testületi buvárlatainkban, mind általában a történeti anyag gyűjtésénél, hogy ne csak azon adatokat szemeljük ki, melyek valamely csatányos tárgyra vonatkoznak s tán magokban véve is érdekesek; hanem terjesszük ki figyelemünket a nemzeti s társadalmi élet minden nyilatkozataira. Ne hanyagoljunk, ne mellőzzünk el semmit, mivel elvontan magában véve csekélynek, érdektelennek látszik, mert sok ily aprólékos, hasonnemű adat, egybeállítva, gyakran eleve nem is sejtett világot vet, kivált a miveltségi történet körében, a legfontosabb viszonyokra.

Ha az elnöki tiszt, melyet tag-társaim választásából elfoglalni szerencsés vagyok, s még inkább talán a hosszú pálya, tanulmányai s tapasztalatai, melyet a történet nyomozás és írás mezején megfuttattam, némileg feljogosíthatnának, új mulatást adnom ifjabb szaktársaimnak, kik előtt a természet rende szerint, még egy hosszú pálya áll: azon tanácsot bártorkodnám adni, hogy buzgó munkálkodásaikban, legyenek azok a történelmi anyag gyűjtésére vagy feldolgozására irányozva, leginkább ezen parlagon maradt mező miveldésére fordít-

sák idejüket s erejüket, mert ezen fogják a történelmi tudomány legszebb, legizetesebb gyümölcseit megérlelni. Az e téren való foglalkozás fogja nem csak önmagukat legcél-szerűbben kiképezni tudományos történet írók-ká, fejlesztvén bennük a történelmi tapintatot s gyarapítván mind az ismeret, mind ama szellemi törvények hatásának megfigyelését, melyek az erkölcsi világban uralkodók; hanem egyetemes történet írásunknak is legnagyobb hasznává válnak. Mert csak akkor fogja valamely kitűnő lángelmé egész bevégezteségben megalkothatni nemzeti történelmünk művét, ha e mezőn is elégséges előmunkálatokat talál, s minden szükséges anyag összegyűjtve s osztályozva állandó rendelkezésére teremti szellemének.

Mielőtt szólni megszűnném, még egy tartozást kell nyilvánosan lerónom ezen első ülésünkben, s úgy hiszem ebben valamennyi tag-társaim érzelmeinek adok kifejezést. E tartozás a legbensőbb hálát nyilatkoztatja a Kolozsvár városának közönsége iránt, azon kegyességeért, hogy bennünket keblébe meghívta, s vendégszeretőleg fogadva, nekünk alkalmat nyújtott azon munkálkodásra, melyet gyűlésünk folytatásában, miként eleve is hiszem, hazai történelmünk jelentékeny gyarapítására végre-hajtandunk. Fogadja a nemes város a hazai tudományosság iránt tanúsított ezen buzgó pártolásaért öszinte köszönetünket s testvéries érzelmeink, rokonszenvünk s nagyrabecsülésünk legmelegebb kifejezését, mely ezen bensőleg átértzett szavakban tör ki keblemből: nemes Kolozsvár városát az isteni gondviselés végetlen időkre éltesse, virágoztassa! Éljen!

A magyar történelmi-társulat

Kolozsvárt 1868. szept. 21-kén tartott első vidéki gyűlése.

Mint előre is várható volt a városunkban tartandott első vidéki gyűlésre a m. történelmi-társulat tagjai közül Magyarországból csak igen kevesen jöttek meg, a várt 43 helyett.

Legelőbb a társulat szorgalmas titkárát volt alkalmunk körünkben tisztelni, Thaly Kálmán két havi Magyarországi felső vidékein tett körútja után (mint mindig, úgy most családi- és közlevéltárak átvizsgálása végett útazott a Rákóczi-kor leírásával foglalkozó jeles történészünk) pár nappal ezelőtt érkezett városunkba, rögtön a múzeumunk könyvtárának kézirata és okmány-gyűjteményének átvizsgálásához fogott, s ezóta — hacsak titkári teendői el nem foglalták — naponta délelőtt és dél után ott lehetett őt dolgozva látni. Kevéselőbb érkezett meg kitűnő régészünk Rómer Flóris, ki Arad felől jöve a Hátszeg vidékén, egy a Maros vidékén jelentékeny régészeti kutatásokat vitt végbe, többek közt magával hozta a boldog kővár-aljai ev. ref. templom s egy a v. hunyadi várban talált régi szőnyegnek rajzát, s 19-dikén délelőtt a társulat elnöke, Horváth Mihály. Horváth Weiss Bernáth az 1848-ki kormány egyik tiszteletreméltó tagjának társaságában érkezett meg, azelőtt való nap s az nap a gyalui káptalan megyei főispánunk gróf Eszterházy Kálmán vendége volt. Megjötték másik kitűnő régészünk Ipolyi Arnold s egyetlen kritikusunk Gyulai Pál. Mindnyáján szíves vendégszeretethez részesültek s életükkel kezdett városunk az ide-oda járó tudósoktól, kik egyik könyvtárból a másikba, egyik történelmi emléktől a másikhoz siettek.

Vasárnap d. e. 10 órákor gróf Mikó Imre középútcái házában, ki maga személyesen nem jelenhetett meg, melyben a társulati elnök és titkár vendégül szállva voltak, az ünnepi nyilvános ülést megelőzőleg, választmányi gyűlésre gyűltek össze a társulat választmányi tagjai, megjelentek továbbá — hírlapilag is meghívásban részesülvén — a társulati alapító- és évdíjas tagok, egy nagy-számú hallgató sereg. A nagy ebédlő-terem, melynek falait családi ősök, magoknak hirt és nevet szerzett erdélyi főurak arcképei, több új és régi festmény ékíték, már régóta nem látott ily tekintélyes gyűlékezettel együtt, mely — bár demokrati-kus alapokon működve ugyanazt a célt tűzte ki maga elé, mit más eszközökkel ama komolyan letekin-tő urak igyekeztek elérni.

Az ülésen jelen voltak a választmányi tagok közül: Horváth Mihály nagytiszt. püspök, mint elnök; Thaly Kálmán titkár, Ipolyi Arnold, Rómer Flóris, Gyulai Pál, gr. Eszterházy János, Szabó Károly, Véghegyi Dezső, Nagy Imre, B. Nyáry Albert, Jakab Elek, Torma Károly, — több alapító és évdíjas tag.

Elnök üdvözlö a tagokat, nagy reményeket kapcsol és ápol ezen vidéki gyűlést illetőleg, első teendője e választmányi-gyűlésnek meghatározni, hogy a nyilvános ülés megtartásában s a tagok itten folytatandó működésében minő módokat fog követni; de mielőtt ezt tennék, felszólítja a titkár, hogy olvassa fel a legutóbbi választmányi-gyűlés jegyzőkönyvét.

Titkár erre felolvassa a jelen évi jul. 2-ai legutolsó választmányi gyűlés jegyzőkönyvét, melyből megemlíti, hogy akkorig 6 új évdíjas tagot szerzett a társulatnak Markus István úr; ugyszin-én, hogy 1867-ből 27 alapító, 1868-ból szintén 5

alapító tag maradt hátralékban; megemlíti végre, hogy ekkor fogadtattott el a társulat izetesen kés-zített pecsétje, közepén ideális symbolikus alak-kal, s egyik felén e goth betűkkel véssett körirattal: „emlékezzünk régiekről,“ másik felén modern betűkkel, ezzel: „magyar történelmi társulat.“

Ekkor következett elnök indítványára a ma-gokat jelenkezett alapító- és évdíjas tagok bejelen-tése a titkár s tagok részéről, ugy azok elfogadása tagokul. Elnök ugyanis a társulat körébe belépett alapító tagok gyanánt bejelenté: Káali Nagy Elek, id. és ifj. Simon Elek, Nagykevei Fekete Sámuel urakat, 100—100 forinttal. Évdíjas tagok a gyűjtő Filep Sámuel, Jakab Elek és Szabó Károly urak-nál jelentkeztek 24 en.

Ezután titkár egy táviratot olvas fel, melyet a társulat Pesten lakozó ügyésze, Dr. Fischer Kálmán, küldött, ebben üdvözlö gr. Mikó ő exeját, az alelnököt s a társulat működésére szerencsét kíván.

Következett a holnapi ünnepélyes ülés pro-grammjának meghatározása, elhatározatott, hogy az a szokásos módon fog megtartatni, s elfogadta a már előre ez alkalomra meghatározott következő programot: „A gyűlés tartatik a r. kath. lyceum nagy termében, hölgyek számára külön ülőhely, kezdete lesz 9 órákor. Tárgyai lesznek: Horváth Mihály elnöki megnyitó beszéde, Dr. Szabó Jó-zsef a társulattól üdvözlő beszéde, titkári jelentés. Br. Nyáry Albert értekezése, Beatrix magyar ki-rálynéről, II. András nejeéről. Dr. Pauler Gyula ér-tekezése: „A magyar bujdosók 1672 ki támadása.“ Felolvassa Szabó Károly. Id. gr. Teleki Domokos: „Básta György emlékirata Rudolf császárhoz“ Erdélyt illetőleg 1602. Felolvassa Véghegyi Dezső. Elnök zárású.“

Elnök ezután előadja, hogy a történelmitársulat ilyen vidéki gyűléseinek legfőbb teendője a helybeli, vagy vidéki levéltáraknak megvizsgálása, melyek át-tekin-tés végett küldettek be vidékről Kolozsvárra. Titkár erre felolvassa azon levéltárak névsorát, melyek rendelkezésre állanak; ilyenek köz és nyil-vánosak: az erdélyi múzeum levél-, irat- és ok-mány-tára, a fens. kir. főkörmányszék levéltára, Kolozsvár város- és a kolozsmonostori káptalan le-vél és okmány-tárai. A magánosok közül: a gróf Kornis család, a gr. Bánffy, a gr. Rhédey és báró Wesselényi családok magán levéltárai. Ezenkívül egyes magánosok a következő családi iratokat aján-lák fel: gróf Eszterházy János 218 db okiratot ajánlott fel áttekin-tésre, 7 darabot a 14, 50-et a 16 dik, 186 a 17. és 10 et a 18-dik századból, gr. Lázár Miklós 138 darabot, id. gr. Bethlen Já-nos a gróf Bethlen család okirataiból, ugyszintén Szathmari Király József úr saját családjából, Bö-löni János úr két db Árpád-kori okmányt — aján-lottak fel. Végre Torma Károly vál. tag jelenti, hogy a gr. Kornis család (mint már írtuk) levéltá-rát a Ferencz rendiek kolostorában, 9 ládában, ren-delkezés alá bocsátották; mely levéltárról a reges-ták elkészítve lévén, megtekintés végett készen ál-lanak s a kért darabok kiadatnak. Megemlíti még, hogy Bokros Sándor úr Tasnádról s Makrai László képv. úr (ez utóbbi egy 1439 ikit) szintén küldtek be okmányokat.

Mire elnök felteszi a kérdést; a választmány tagjai tanácskoznak a fölött, hogy az itt helyben köz- és magán levéltárakban rejlő, ugy beküldött adathalmazt miképpen lesznek értékesítendő, hogy a társulat tagjai e tekintetben miképpen intézzék buyárlataikat.

Horváth Mihály véleménye az, hogy ezen vidéki gyűlések igen nagy haszonnal lennének a tudományra s a hazára nézve, ha a tagok buyárlataikat kellő modorban, tekintettel a közhaszonra végezik. Tapasztalta, hogy valamely történelmi tárgy kidolgozásánál igen nagy baj az a munkálkodóra nézve, hogy még a kinyomatott okmányok is na-gyon szerte vannak szorva a haza, a külföld kü-lönböző vidékein; sajnosan tapasztalta továbbá azt, hogy a feldolgozónak a legtöbb adatról, a legtöbb okiratról tudomása nincs, mert ott synlenek azok a levéltárak porában. Mig nyilvános politikai s harszi életünk historikusaink által böven tárgyalva van, addig kulturai történelmünk egyáltalán még nincs kellően kifejlesztve, sőt némely — bár ter-jedelmese — történelmi művekben még érintve sincs. Pedig a kulturai története valamely nemzetnek a leghasznosabb, a legtanulmányosabb az utódokra nézve. A társulat főleg erre fordíthatná figyelmét, kulturhistoriai adatok előszerzésére és felhasználására. Ezen vidéki gyűléseket a társulat évek so-rán át igen hasznosokká teheti az által, ha ily mi-velődestörténeti adatot mentől többet szerez be, egy jövődől feldolgozó számára. H. M. ugy ta-pasztalta, hogy mig külföldön majdnem minden nevezetesebb köz- és magán levéltárnak megvannak saját regestái, addig nálunk a regestáknak nyoma sincs. Akademiánk tett ugyan némely lépéseket e téren, de ezek még eddig nagyon csekély ered-ményre vezettek. Ez okból ajánlja, hogy például a jelen alkalommal a hány nevezetesebb levéltár át-kutatására indulnak ki a társulat tagjai, annyi bi-zottmányra oszoljanak; mindenik bizottmány osz-sza ki a tagok közt a történelmi nevezetesebb idő-szakokat, a szerint, a mint egynek is másnak is, egy s más korbeli iratok áthúvrlására hajlama van; ezután a működő bizottmányok s azok tag-jai, kivéven a csomagokat a levéltárakból, tartoz-

zanak minden darabot schlagworttal (elnök nem tud erre jó magyar szót) megjegyezni, annak ké-sőbbi meg tudhatására, hogy mi foglaltatik benne. Elvégezvén a bizottmány munkásságát, egy jegyző-könyvbe bevezetvén általában a fontosabb okiratokat schlagwort szerint, most arra fordítaná figyelmét, hogy az okmányokat chronologiai rendbe szedje, minden okmányról külön lapon regestát vezetvén, a regesták a társulat levéltárában elhelyeztetvén, később évek hosszu során át munkálkodva, ha 15—20, ha 30—45 évek alatt is, demeglennek min-den hazai levéltárnak regestái. Így aztán ha elő-állana egy Macaulay-szellemű férfi, ki feladatául tűzné ki hazánk történelmét mivelődestörténetileg megírni, mennyire meg lesz ez adatgyűjtés nehéz és nyomasztó munkája könnyítve, ha nem kellend mint előbb tenni kellett s mint most tenni kell, egyenkint keresni a köveket és gyűjteni az anya-got történelmünk épületének felépítésére. Ujjmuntás lenne ez egy ily férfire nézve, ha hazai le-véltáraink regestái meglesznek, mert az ily reges-ták segítségével másolthatat a hazában mindenütt, a hazának különféle levéltáraiban bármiféle okmányo-kat. Csak így hozhatnak e vidéki gyűléseink va-lódi hasznót a történelmi tudományra nézve.

Ipolyi Arnold tökéletesen osztja elvileg az előtte szólott nézetét, de a mi a praktikumot illeti, ebben eltér; mert azt gyakorlatilag kivehe-tőnek nem találja, ugyanis a társulat tagjai egy-két hétig nem ülésezhetnek együtt. De van a do-logznak egy más oldala is; az ide utazó tagok sa-ját tudományos céljai (egyik egy, másik más kor-szak kidolgozásával, ebbeni buyárlatokkal levén el-foglalva) nem engedik azt, hogy a társulati czélok-nak tökéletesen feláldozzák.

Horváth Mihály erre megjegyzi, hogy az egyéni nézetet mindig alá kell vetni a közmeg-győződésnek; mert az egyéni czélok utáni járásra a társulati tagoknak ugyis egész éven át van ide-jük; most, hogy e pár napra ide összegyűltek, működjenek mint társulat, nem mint egyes írók, kiknek különleges céljaik vannak. Igaz, hogy ke-vosen vannak e társulat szakavatott tagjai; saj-nos, hogy a 43 ajánlott tagok nem jöttek el valamennyien, mert ha itt lennének, akkor akadna akár 30—32 tag olyan, a ki képes regestákat ké-szítni. Ismételtlen hangsúlyozza, hogy az ilyen vi-deki gyűlések a tudományra nézve csak ugy lehet-nek hasznosak, csak ugy felelhetnek meg a tuda-mány céljának, ha ezen jelen gyűlésből kiindulva a társulat évi vidéki gyűlései s közbeni működése által megvetendi alapját egy materialenak, mely-nek használata mellett nemzeti történelmünk kime-ritő megírására lenne egy jövődől kor embere ké-pesítve.

Thaly Kálmán azt tartja, hogy ezen cél távollevő, továbbá csekélyli a társulat pénzerejét annak kivételére. A társulat vidéki gyűléseinek fő-célját abban látja, hogy a társulat társulatilag megjelenjen hazánkban a hazai történelemre nézve fontos helyein. Egyesek életében fontosabb vala-mely életük folyama alatt kivethető czélért dolgozni, mint jövő nemzedékek számára ki tudja miként felhasználandó adatokat gyűjteni.

Horváth Mihály úgy véli, hogy a tagok a saját céljaik után való járás mellett, működje-nek egyenesen a társulati czélokra is közre. A mi azt illeti, hogy a jövődől használatra kézi-tendő regestái társulati biányos lesz, s hogy hosszu idő kívántatnék egy ilyennek elkészítésére, erre nézve megjegyzi: ám az emberi mál mindig gyarló, min-dig hiányos, de azért a hozzákezdéstől visszariadni nem kell.

Jakab Elek mielőtt a mondottakhoz csa-tolandó 3 kiegészítő észrevételét megtenné, kije-lenti, hogy lelkéből osztja a mltos elnök nézetét. Az egész nemzedéknek kell, akarni és véghezvinni az anyaggyűjtést és feldolgozást.

A regesta-készítés munkája nem halasztható egy perczig, innen e gyűlésből kell kiindulnia a kezdeményezésnek; minden emlékkövet, pénzda-rabot, hártványokat, melyek történelmünkre vonatko-znak, s melyek műveltségtörténetünkkel illetőleg ránk nézve a legfontosabb adatokat tartalmaznak, ad no-tam kell vennünk. Városunkban annyi szép emléke rejlik a mult időknek, történelmünknek, csak fel kell őket keresni. Rögtön, most óhajítja felkaroltatni ez eszmét; minden közlevéltárnak, ugy a jelesebb egyes nemzetségeknak is megvannak saját indexeik, ezekből könnyebben lehet dolgozni.

Rómer Flóris: igaz ugyan, hogy 10—12 szakavatott regesta készítő erőn kívül jelenleg töl-bel nem rendelkezhetünk, ez okból vegyünk ifju erőket magunkhoz, az idősebbek és tapasztaltabbak vezérkedjenek.

Fekete Sámuel kimondja, hogy a törté-nettudományok művelésénél adat kell, ott ábránd mit sem használ. Megjegyezteni kívánja az elnök és titkári véleményét.

Szabó Károly: 5—6 nap alatt sokat lehet végezni, a megkezdés mellett szavaz. Ő részéről mint az erdélyi múzeum könyvtárnoka feladatául tekinti, e könyvtár irat- és okmánytára regestáinak elkészítését.

Gyulai Pál ajánlja a tagok közül a re-gestái munkálataira vállalkozóknak összeírását, s elégnék tartja, ha csak egy levéltárt is átviz-szál.

Thaly Kálmán ajánlatosnak tartaná, ha az összeírandó regesták az akademia s a társulat levéltárába letételetének, hogy így az illető feldol-gozó felhasználhassa azokat.

Torma Károly véleménye az, hogy fő-szükség regestákat készíteni, nevezzen ki azért a társulat 2—3—6 tagból álló bizottmányt egy egyes oklevéltára nézve; mindenikbe nevezessék ki oly egyén, ki szakavatott, egyik az Árpád-korban, má-sik a 15, 16 dik század, 3dik a Rákóczi korban.

Ipolyi Arnold. Jó volna, ha találkozná-nak oly tagok, kik önként eljárának a nyitott ar-chivumok rendezésében. Tehát küldessék ki egy egyén, a ki referáljon, hogy kik volnának hajlan-dók önkéntes ajánlatra, egyes évdíjas, vagy választ-mányi tagok.

Horváth Mihály. A nyilvános levéltárak-nak ugy is már levén levéltárnokai, kikről felte-hető, hogy regestákat készíteni fognak, ezekenél fölösleges a regesta-készítés; hanem fordítsa a társulat különös figyelmét a magán családi levél-tárakra.

Ipolyi Arnold és Thaly Kálmán észrevé-telei után Horváth Mihály ajánlja, hogy a választ-mány annyi bizottmányra oszoljék, a hány magán levéltár áll rendelkezésre. Ugy tudja, hogy rend-el-készésre állanak a Báuffy, Wesselényi-, Kornia- és Rhédey-levéltárak. Össze kell írni azon tagokat, kik önként jelentkeznek ezen regesták készítésére.

Thaly Kálmán felkéri a tagokat, hogy a hány Árpád-kori okmányt találjanak, azt másolják le a m. tud. akademia számára.

Ipolyi Arnold ezt fölöslegesnek tartja.

Horváth Mihály kimondja a választmányi többség véleményét: Miután valamennyi levéltárt megvizsgálni nincs idő, csak a magán levéltárak lesznek átkutatandók. A társulat feloszolna annyi részre, a hány magán levéltár megvizsgálandó, minden bizottmány vizsgálja meg általánosságban: van e elenchusa a birtokosnak, vagy nincs, ha nincs, jelentse be ezt a bizottmány; különösen az Árpád-koriak lemasolandók egész terjben, vagy ha nem lehet, csak kivonatuk készítsessék el, mi az aka-demiának lesz átszolgáltatandó.

Erre a négy bizottmány megalakult. A magánosok által beküldött okiratok elen-chizálására kiküldettek: b. Nyáry Albert és Gal-góczy Károly.

A választmány továbbá a régészeti-bizott-mányba kinevezte: szakvezetőül Rómer Flórist, ta-gokul: Ipolyi Arnoldot és Jakab Eleket. Ezek kü-lönbben fragistikával — pecsétánnal — is foglal-koznak.

Erre következett Torma Károly nemes aján-doka, egy, atyja Torma József által, több külföldi szakmunka felhasználásával készített s az 1000 ik évtől egész az 1824. évig terjedő oklevelészet-i naptár (calendarium diplomaticum). E naptár se-gélyével 5 percz alatt bármely komplikált régi adatot ki lehet keresni; 3 kulcsa van. Galgóczy Károly indítványozza, hogy az ezen ülés emlékére nyomassék ki s felajánl 20 frtot, Weiss Bernát, Torma K. és Simon Elek 50—50 frtot, Jakab Elek 10 et adományoztak ugyane czélra.

Kolozsvár város régészeti és építészeti ugy történelmi emlékeinek (milyenek többek közt a piaceri r. kath. templom, a belfarkasutcai ref. egy-ház, a ferenczrendiek rektoriuma, az erdélyi mu-zeum gyűjteménye, az ev. ref. eklézsia szent edé-nyei stb.) megszemlélése d. n. 4 órára határozat-tott.

Kedden reggel 8 órákor a bizottmányok a levéltárakat kezdik kutatni. Ma este 7 órákor pe-dig egy conferentiára gyűlnek egybe. Gr. Eszter-házy János hívja egybe a bizottmányokat.

Maga a nyilvános ünnepélyes ülés tegnap, azaz f. sept. hó 21-én tartatott meg, az előt pro-gramm szerint a r. kath. lyceum nagy termében, melynek egyik falát I. Ferencz császár nagyképe, másikat pedig jelenleg uralkodó királyunké díszíté; válogatott díszes közönség jelent meg e gyűlésre, köztük több hölgy is. A választmányi tagok (ugyan-azok, kik tegnap a választmányi gyűlésen ülésez-tek), élükön a tisztas ösz fűrt Horváth Mihálylyal, a terem felső végében a zóldsasztal körül helyet foglaltak, körülbe a tagok ültek köztük a neveze-tesebb vendégekkel (gr. Péchy Manó is jelen volt), aztán a többi vendégek.

Mély csendben és figyelemmel hallgatta végig a jelen volt gyűlekezet az elnök, a hazáért a szá-mú-tetésben annyit szenvedett és munkálkodott kitűnő történészünk, megnyitó szavait. E valóban fennköl-t szellemű s hosszas tapasztalás eredményezte mély értelmű tanácsokkal fűszerezett beszédét lapunk élén olvashatjuk olvasóink.

Városunk kitűnő gyakorló orvosa, a törhetet-len hazafiságáról ismert Dr. Szabó József kir. tanácsosnak erre következett beszédét, melyben a társulattól üdvözlö, alább veszik egész terjedelmé-ben olvasóink. E férfias zamata beszéd, melyben szónok oly kedvesen emlékezett székely szülőfö-l-déről, Háromszékről, s melynek elmondása köz-ben hangja olykor a meghatottságtól rezgett, elérte hatását s a tagok által élénk köszönettel fogad-tatott.

Máltóságos és főtisztelendő Elnök Úr! Nagyon tisztelt Társulata a Magyar Tör-ténészetnek!

Kolozsvár, Erdély egykori kétes fővárosa, de a melynek fővárossága ma már csak a történelemé lett

s az is fog maradni remélhetőleg mindenkorra, — Kolozsvár városát üdvözi a történelem, üdvözi őszintén, mert azt saját magán érdekéből is teszi.

Kolozsvár bevégezte életének első kiskora szakát, mely, ha talán hébe-korban fényesnek is tartott, úgy, mint városnak dicső neve volt. Mint az ország több fejedelmének ideiglenes laka, mint az ország hatalmashajainak gyűléshelye, mint sok országgyűlésnek színtere, mint a sokszor változó, de egyszerűsmind oly sokban egymástól eltérő kormányoknak esetleges székhelye, legeltethető szemeit ezeknek kétes fényén, sőt életrejei is főképpen — talán kizárólag — ezekről nyerte táplálékukat; ám de, ne ámisítsuk magunkat, a városi öntudat még álomba volt merülve, a valódi önállóság pedig csak nagyon tartózkodva adta életjeleit.

Csak a jelen években értünk nagykorúságot, most kezdünk saját életet, ezután akarjuk bebizonyítani, hogy nem az annyira változó körülmények ingyen kegyelméből, hanem, a városok általános földadatát megérve, magunknak fogadva, ezután saját iparunk után tudunk élni, tudunk város lenni, tudunk egy terjedelmes vidéknek első, irányadó városa lenni.

De épen most, városi életünk második szaka kezdetén, tartozunk visszapillantani az első szakra, hogy okuljunk belőle. Ny gondolattal üdvözljük mi a magyar történelemnek városunkat jelenlétükkel megtisztult előharcosait, üdvözlünkhez azt a főkérést csatolva, hogy városi életünk első szakát figyelemmel megajándékozzuk, tanulmányozni s azt mint valódi történelmet, az utókornak átadni szíveskedjenek, mert:

mi tanulni akarunk a történelemből, tanulni épen most, mikor legnagyobb szükség van arra, a mint erre minket Eötvös, erdélyi jó nevű történésznünk is tanított ezen soraiban: „Ad civilem prudentiam, ad privati ac publici juris intelligentiam optime pervenitur subsidio historiae. Si interiora et factorum et perlatorum legum momenta non expendas historia, formandis politicis opinionibus aptissima, in damnosas te aberrationes praecipitem dabit.”

De nem csak kolozsvári magán, hanem erdélyi általános érdekből is hálát mondunk mi a történészeknek körünkbeni megjelenésükért.

Erdélyt már két ezer év óta (a mi régibb, azt nem tudjuk) mind a barbar mind a legmiveltebb népek a Duna-tartományok fellegvárának tartották; ezt kívánta mindenki megszerezni, megtartani; ezért folytak irtó harcok életre, halálra. Hogy ezt ők miért tették, erre minket a történelemnek kell megtanítani, megtanítani épen most, mikor látjuk, halljuk, hogy másoknál is nagy étvágy mutatkozik az fellegvár.

A Hunoknak is, kik nem kétes őseink, a székelgy hagományok szerint Sz. Udvarhelyt vala egyik királyi udvaruk helye; sőt midőn politikátlanság s egyenlenség őket tovább vándorlásra kényszeríték, akkor is hagyának a fellegvár csúcsán egy expositurát, kitéve azt egy jó szerencsére annak, hogy vagy megörözi az ősi szék helyének legalább egy részét, vagy meghal. A magyar történelemnek nem kicsiny tárgya ez elmélkedésre, de nem is olyan tárgy, melyből ne lehetne okulni épen a mostani körülményekben.

Nagy mezőt tár föl Erdély a történészek továbbá a nemzeti fejedelmek két száz évéből, mikor a kicsiny állam, Európa akkori két leghatalmasabb birodalma közé szorult és szakadatlanul kétfelől az elnyeletéstől fenyegetve, tartá fenn, ha nem is nyugalmas, nem kényelmes, de nem is diestelen élet; mert nem diestelen annak az államnak élete, melynek fejedelme egy akkorában még nagy király helyke követé ezekkel a szavakkal utasítható rendre: „Regem tuum honore, sed nec timeo, nec curo; Rex tuus quoad titulum me maior, sed minoris auctoritatis in Polonia, quam ego in Transilvania.”

A fejedelmek drámaszerű kora megmutatta, hogy mit tehet nemzetünknek csak egy töredéke is egész önfeledéssel, nem lankadó kitartással: a miből ismét vigasztaló tanulmányt húzhat a történész a jelen kor számára.

A közelebbi multban az erdélyi magyarságnak és székelységnek 1848-diki és 49-diki hadjáratát támadási hadjáratnak mondták; bámultuk azt mi is, kik szemtanúi voltunk. Az a nép, mely földézi egyszerű foglalkozása mellett, pattantyússágot állít önerején szembe, s magát fölszerelt hadi kellekkel le a puskaporig és gyutacsig, az a nép hatalmas adatot nyújt a történészeknek annak megmutatására, hogy: mit lehet várni tőle bármikor; csak hogy tudja, miért áldozza vagyonát, életét,

De, hogy egy másnévű tárgyat is említsek, a különböző vallások egyenjogúsági pontozatjait sem találta el egy törvényhozás is oly sikeresen, oly megnyugtatólag, mint az erdélyi: a mi hasonlóképpen nem megvetendő tanulmányi adat a történészek épen a jelenkorban.

Az eszmék összefüggésénél fogva fölhíva érzem magamat még egyszer visszapillantani Kolozsvárra. Hazánkban ma a vallásfelekezeti és nemzetiségek közti viszony rendezése két oly fatális kérdés, melynek kielégítő megoldhatása felől már többen kétségbe estek, látva azt, hogy mily sok és mily hatalmas faktorok működnek a csomó összebonyolítására. Uraim, tekintsenek szét Kolozsvárt s meg fognak győződni, hogy egyik úgy, mint a másik, nem Istentől van, mert nem természetesen: e tehát így nem maradhat; az istentelen kezekkel bármily mesterségesen összebonyolított csomót ki fogja fejteni a természet józsága. Mit látunk Kolozsvárt? — Csaknem mindnyájan vagy vallásilag, vagy nemzetileg, vagy mind a két tekintetben a természet sugalma szerint választva, vegyes házasságban élünk a nélkül, hogy a valaha zavarán házi boldogságunkat. És mikor meghalunk! — egy közös megoszthatlan temető fogad minnyájunkat választás- és nemzetkülönbség nélkül, békés karjaiba, s így ad által az örök nyugalomnak. Kísértse meg bármely hamis próféta ez ellen szót emelni, Kolozsvár népe megkövezi a hamis prófétát, de közös nyugvó helyét sem föl nem adja, sem föl nem osztja.

Igenytelen véleményem szerint ismét egy világosító tanulmány a történészek afelől, hogy a vallásfelekezeti és nemzetiségek egymás elleni uszítása csak önhasznukat vadászó rossz emberek mestersége; mert az ember, mikor szabadon követheti természetét ösztönét, akkor ő csupán csak vallásért vagy nemzetiségeért sem nem szeret, sem nem gyűlöl senkit soha.

Ime, nagyon tisztelt társulat, ezek általánosságban az adatok, melyekkel kis hazánk és városunk a történész tanulmányainak és elmélkedéseinek mint anyaggal szolgálhat.

Meg fogtok győződni Uraim, hogy mikor Erdélyt elvált az anyaországtól, nem mint kalandor indult országra — világra, a nyugtalanság szellemétől kergetve, hanem két nemes vágy: a szabadság és önállóság utáni vágy szaktá el attyától, kiről azt hírvé, hogy lemondott mind a kettőről. Meglehet, hogy tévedett, de talán volt igaza is némely tekintetben. Mondjon ítéletet a történészek.

A különvált fiú igaz, hogy nagy ügygyel — bajjal, sok vagyon és véráldozattal, de becsületesen betöltö mindig helyét, soha meg nem feledkezve az anyahonról. Itéljék meg a történészek.

Most visszatér, nem az elsatnyult tékozló fiú, nyomortól kényszerítve, hanem visszatér ugyanazon vágytól vezettetve, mely öt egykor eltávozt. Szabadság és önállóság az ő vezéreszlaga a visszatérésben is, mely mindkettőt, a körülmények mostani kedvezőbb fordulatával, biztosabban reményli elérhetni, kifejezni, megtarthatni a közös, erős hazában.

Hogy egyesülésünk alig lón kimondva, tényleg még végre sem hajtra, és ti, tisztelt vendégek a nagyobb Magyarhonból, közünkbe jöttetek a paragon heverő tömerek anyag megismerésére, földolgozására, ez minket örök hálára kötelez. Ez újabb bizonyítéka annak, a miről soha sem kétkedünk, hogy Magyarország jó anya, hogy az ő fia, a mi testvéreink, kikkel dicsőség együtt élni, dicsőség, ha kell, velők meghalni.

Adja az ég, hogy a történelem századok múlva is azt jegyezhesse föl, hogy az egyesülés áldást hozott a már osztatlan hon összes lakóira. — De adja az ég, hogy a virágzásnak indult közös hazában a mások is, a szadság és önállóság védpaiza alatt, oly menhelyt találjanak, mint az a Mátyás felejtethetetlen királyunk idejében volt.

Adja az ég kíváncsán, hogy hazánkiai legyenek hajlandók mindenkor úgy hódolni Kilió küldötteinek, mint az egyedül okszerű, egyedül áldásos hazafiság valódi apostolának.

Kolozsvár népe ilyen érzéssel, ilyen bizalma nyilvánításával üdvözi újból a magyar történészek tiszteltét parancsoló társulatát azt kívánva, hogy rögs pályáján mindég szebb és szebb sikert aratva, s az által az ellankadástól védve, Isten a hazánkra nézt oly nagy jelentőségű társulatot, annak minden egyes tagjában éltesse sokáig!

Erre következett a titkári jelentés a társulat működéséről 1868. júl. 2. óta egész mostanig, tehát 3 hónap alatt. E jelentést jövő számunkban egész terjedelmében adandjuk. Részben azt tartalmazta, mit már a választmányi ülésről adott jelentésünkben elmondunk.

Most br. Nyáry Albert állott fel, felolvastán vonzó értekezést Beatrix magyar királynéről, II. András király nejről. Az egész egy életrajz volt, tartva a tárgyhoz mért hangulatban, megirad a gyöngéd eseteles által, melylyel a változó női élethez mérten tudá színezi történelmi életképét.

A közönség megérdemelt tapsokkal fogadta a szép értekezést, mire Szabó Károly, muzeumunk érdemes könyvtárnoka olvasá fel Dr. Pauler Gyula értekezését, melynek címe „A bujdosók 1672-iki támadása.”

Végül Vég helyi Dezső zárta be az értekezők sorát, felolvastán egy id. gr. Teleky Domokos által közölt emlékiratot, melyet Básta György intézett volt Rudolf császárhoz, Erdélyt illetőleg 1602 ben. A közölt nagybecsű emlékirat szomoru világot vet, a mondott évbéli erdélyi állapotokra, szomoru világot magának az irónak politikai jellemére, ki fejedelmének a gyászos tanácsot adá „divide et impera” idézvé a végből a római császárok példáját; a gróf úr bevezető és zárszavakkal kísért ez emlékiratot.

Szabó K. és Vég helyi D urak felolvasásai a közönség által élénk figyelemmel hallgatottak végig, mit itt-ott szakított meg az egyes erősebb kifejezések által felkeltett jó hangulat nyilatkozása.

A nyilvános ülés az által érte végét, hogy elnök meghatározó rövid szavakban búcsúzott el a közönségtől, s az is tőle. Ki tudja mikor látunk újból 49-iki kedvelt vallás- és közoktatásügyi miniszterünket, jelenleg élő egyetlen nagy historikusunkat.

B. D.

A gyűlést a redoute-termében rendezett 140 terített fényes banquette fejezte be, szebbnél szebb pohárköszöntésekkel. Legelőször püspök ő méltósága Horváth Mihály a magyar tört. társulat

előke emelt poharat. „Nemzetünk nagy költője szerint — ngymond — A legelső magyar ember a király! A nagy költő e mondatát azzal toldja meg „az alkotmányos magyar király,” s élteti Ferencz József király ő Felségét: kívánván, hogy alkotmányos érzelmét tartsa meg egész életében; élteti Erzsébet királyné ő Felségét, mint a magyar nemzet védangyalát. Utána kanonok Keserü szökött a legmagasb bizalomból Erdély élére állított kir. biztos gróf Péchy Manó ő nméltóságáért, ki e bizalomban megfelelt, s Erdély halálát kiérdemelte. Péchy Manó gróf kir. biztos ő nmaga „az irodalom díszéért, a történelem bölcséért, a kitűnő hazafiért”, kibeen e szent háromság oly kitűnő mértékben össz pontosul: Horváth Mihály püspökért írté poharat. Dr. Szabó József: „A magyar nemzet megbünhőtte már a multat s jövődőt”, s megérdemelte, hogy az európai nemzetcsaládban méltó helyet foglaljon el.” A független felelős magyar miniszteriumért ívott. Filep Samu polgármester Kolozsvár városa nevében a történelmi társulatot, mint olyat üdvözi; ki után Ipolyi Arnold szökött, felemlítve egy francia író ama mondatát, hogy a magyar történelem minden vonásaiban, oly szép, hogy méltó volna arra, miszerint a világ minden iskolájában taníttassék, azt mondja: e szép történelemben Kolozsvár városának nagy része van. Poharat Kolozsvár vendégszerető polgárai, képviselői, polgármestere s összes lakóiért írté. Azután Szász Gerő: „ki a történelmet nem csak írja, hanem csinálja, kit a tört. társulat méltán választott elnökének, kit a Felség a kormány egyik vezér tagján nem méltatlanul szemelt ki: gr. Mikó Imre ő nmagaért írté poharat. Finály Henrik: a kitűnő régész Ipolyiért ívott. Thaly Kálmán gróf Eszterházy János szállva felemlíté, hogy Eszterházy őse gróf Eszterházy Antal II. Rákóczy Ferencz fejedelem generalisa nem hiában volt barátja a rendnek, mert az ugyan meg van ma is Kolozsvárban. Közönte a rendező bizottmányt, s annak lelkét a polgármestert. Szász Domokos egy oly férfiuért emeli poharát, kinek már bölcsőjénél nagyszerű rendeltetés tűzött ki feladatát, Terpsychore és Clio kegyence a költő és történetíró Thaly Kálmánért. Miksa György: Fiumé városáért. Pávay V. Elek a hölgyekért, a történelmi hölgyek közül Erzsébeth királynéért, s Kolozsvár hölgyeiert. Ezután „Halljuk! Halljuk Gyulait” kiáltások hangzottak minden felől, mire az illető e szavakkal állt fel: „Uraim! egy próféta sem kedves a maga hazájában, ezt tudom; de önök szólni kényszeritnek, szökött tehát röviden.” Poharat szökött föléért írté. Utána Weis Bernát monddott kedélyes toasztot arra: hogy a történészek ezután ne írjanak harcz-háborúról, hanem boldogságról, előhaldásról! Erre Szabó Samu tanár közzönte a magyar régészet egyik kitűnő buvárló tudását Rómer Flórist, ki felemlítvén, hogy Kolozsvárt az ember mindig egy-egy régi műemlékbe botlik, e műemlékek kedvelőjét, e szak egyik tekintélyes férfja Eszterházy János grófot a rendezető generalis Eszterházy Antal utódát, és gr. Eszterházy Kálmánt élteté. Végül Miksa Gy. Weis Bernátért ívott. Ezzel az ebédnek d. u. 5 óra felé vége lett.

A királyföldi egyetem rövidlátó többsége.

© Maga idejében megismertettük és kellő világitásba helyettük azon kákan csomót kereső elenvetéseket, melyekkel az elosztrákosító absolutismus és bujdosít játszó álköztársaság hive a ma nagy porosz és nagy német utopiáktól szökött ő szász töredék ostromlása a comeshelyettes egyetem-összehívó körlevelét. Azt hittük, hogy a kifáradt jó urak beértek a szájhöködés hatvátságával; hanem, ugy látszik, még nem unták meg a légbé hadonázást!

Látszólag süker koronázta az ő szász töredék mesterkedéseit, mert a királyföldi 11 törvényhatóság közül 8 (N.-Szeben, Segesvár, Brassó, Medgyes, Besztercze, Szászsebes, N.-Sink és Ujegyház) a vak láma értelmében utasíták küldötteiket. Hogy az ő szász voluntairek idáig vihették a dolgot oka egyszerűen az, mivel nem az „ifjú szász” párt szabadelvű reformeszméit óhajto polgárság és népség, hanem az önmagukat kiegészítő, elkorhadt communityások s ezek által felmagasztalt tanácsok kezébe vala a hatalom, mit ezek egyuttal sem használtak a szász nemzet dicsőségére. Nő de ki is csodálkoznék a rövidlátók bukásán, hisz ők mind untalan elbotlanak!

Szeptember 15-kén megnyílt az egyetem s a comeshelyettes beszéde szétszólatthatta volna az alaptalan aggodalmakat, elmondván, hogy nem forognak koezkan a királyföldi helyhatósági jogok, mert ily esetben ő lenne az első, ki azok védelmére szót emelne. Továbbá, figyelmeztette az elkábultat arra, hogy ha 1861-ben, ismét ideig comes elnöklete alatt, ignorálta az egyetem 1848-at s Erdélyt az egységes osztrák államba akarja is olvasztani, ma, midőn ama törvények érvényesek, minden irányban egyenjogúságot biztosítanak, s így a régi rendi szerkezet a felelős parlamenti kormány alatt fenn nem állhat, a reformok elutasíthatlanok. Az 1848-iki törvények ellen intézett harcz be van végezve, a megtett csekély módosítások után elfogadta azokat a király és eskütt tett rájuk s ennek folytán az unio is bevégzett tény.

Főlemlité a comeshelyettes beszéde utolsó részében azt is, hogy az 1848-iki törvények megszüntették mindazt, mi azok szellemével ellenkezett, de azért az 1848: VII. t. cz. 5. §-lye garantirozza mindazt, mi a nemzetiségek szabadságával, egyenjogúságával s az országrész teljes egységesével nem ellenkezik. Végül elmondá a comeshelyettes, hogy a magyar kormány nem szándékszik a királyföldi helyhatósági jogokat csorbítani.

E kijelentések minden részrehajlatlan egyetemi küldöttet méltán megnyugtathattak; hisz ama tény, hogy a magyar kormány a régi alapon engedé őket összegyűlni, eléggé tanuskodott arról, hogy nem alkalmaz a szász reactio ellenében tulszigor rendszabályokat; maga a comeshelyettes beszéde biztosítja arról is, hogy ha egyenes választások útján alkotott volna össze az egyetem, ezt a nép szívesen fogadta volna.

Megnyugtató, jóakaró figyelemzés, sőt az intés sem használt, bár a comeshelyettes beszéde végén hangsúlyozta: óvakodjanak a mindenároni ellenkezéskedéstől, s ne nyuljanak át a parlament illetékességi körébe.

Az egyetemi többség jónak látta az egyszerű udvariasságot is félre lökni, ugyanazon tag által mondatott feleletet a comeshelyettes beszédére, ki épp azon iránynak vala előharczoza, mely miatt az egyetemet már egy ízben haza küldeni kényszerült a magy. kormány. És miket beszélt ez a tisztavizti ő szász?! Ők a szász jogok védelmére sorakoztak; reméli, hogy felszólalásukat a kormány meghallgatta, „a viszonyok hatalma ugyan megtörheti (t. i. az ő szászokat), de meg nem hajthatja”; minden törvénytelen lépésre tiltakozással fognak felelni, „az idő felkészülten fogja találni!” stb.

Igy szökölt az ismert Theil úr az egyetem nevében, s alig telt el pár nap és 8 törvényhatóság küldöttei terjedelmes „órást” tettek az egyetem zöldasztalára. Ebben polemizálnak a comeshelyettes aug. 1-én kelt körirata ellen; védelmére kelnek a szász autonomiának, holott azt senki sem támadta meg — s oly illetékességi kört vitatnak az egyetem számára, mely szerint az egész újrászervezés őt illetné meg, s a parlamentnek abba sem mi beleszólása sem lehet. Az egyetemi többség felfogása szerint a parlament rendezheti az összes magyarhoni megyéket, de a királyföldi törvényhatóságok dolgába ne elegendjék, ezek állam az államban, egyedül illetékes törvényhozása a N.-Szebenben gyűlésező egyetem.

Mi osztjuk a „Sieb. Blatt.” azon felfogását, hogy ez óvás elhamarkodott és céltévesztett. De az egyetemi többség eme puffeszködő lépésével szemben őszintén kimondjuk, hogy elérkezett az ideje annak, hogy a magyar kormány teljes erőlylyel utasítsa ez urakat hatáskörükbe vissza, megmagyarázván e konok ósdiaknak azt, hogy nem az egyes törvényhatóságok szervezik önmagukat tetszésök szerint, hanem a parlament hozandja meg a törvényt, hogyan egyeztethető össze a municipalis önkormányzat, a parlamenti felelős kormányrendszarral, ugy azt is, hogy a 11 királyföldi törvényhatóság sem képezhet az államban államot külön törvényhozással,

A Nagy-Szebenben ülésező egyetem többsége újat akar huzni a magyar király felelős kormányával és Magyarországi parlamentjével, megvált, mire mennek e passiv politikával! Addig is ajánljuk, vegyék figyelembe a derék Baunssern Guido hozzájuk intézett nyílleletét, fontolják meg különösen eme végső szakaszát: Elődeinket nem azért hívtá Geiza király Magyarországra, „hogy majd utódaik a király vendégszerető befolyását azzal hálálják meg, hogy Szt. István országát tőlük kitelhetőleg segítsék aláaknázni s az örvény felé terelni.”

Pest, szeptember 19.

(y z n.) Távírtam tegnap, — ha ugyan távíratom megérkezett kellő időben — hogy az országgyűlés állandó pénzügyi bizottmánya az adóindemnyti meghosszabbítását szándékozik javaslatba hozni.

Valósággal ez is volt kezdetben a terv.

A bizottmány leginkább ismerte a budget részleteinek azon halmazát, melyen a törvényhozásnak kereszttül kell hatolnia, hogy eredményre vergódhessék, — de számba vette az idő rövidségét is, átlátta, hogy e hó végeig, meddig az indemnyti megszavazva van, csaknem lehetetlen a folyó évi államköltegetés tárgyalásán átesni, az iránt is tisztában volt, miképp, míg egyrésztől pénz nélkül kormányozni nem lehet, — másrésztől adót behajtani, mielőtt az országgyűlés meg nem szavazta, nem szabad, és így nem látott más expedienst az elv megmentésére s egyszersmind az adók további folyóvételére: mint új indemnyti ajánlani.

Azonban az országgyűlési többség és főleg ennek vezére Deák, ugylátszik — kerekén kimondva — már megunta az ugyszólván, örökös indemnyti, — melyet igénybe venni különben is csak a legnagyobb szükségben van megengedve, — tehát más kiségitő eszköz után nézett, azt meg is találva.

NAPI HIREK.

— Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket méltóztatassanak becses megrendeléseket lapunkra mihamarabb megtenni, hogy teljes példányokkal szolgálhassunk.

Előfizetési feltételek:

Egész évre	12 frt o. é.
Félévre	6 " "
Évnegyedre	3 " "
Egy hónapra	1 " "

— Ö Felsőégeket galicziai útazásukban egy magyar küldöttség is fogja üdvözölni gr. Andrássy Gyula miniszterelnök vezetése alatt, s pedig a kirlynak okt. 3-án leendő névnapi alkalomból. — A programból, mely szerint ö Felsőégeik útazása és mulatása Galicziában véghezmenne, következő részleteket írunk: E hó 26-án érkeznek meg ö Felsőégeik Krakkóba, mely is az nap este fényesen kivilágítottatik; másnap, huszanbetelekén lesznek a bemutatások, továbbá délután látogatás a királyok sirjánál, ugyiszint a Kosciuszko dombnál, este pedig nagy Cerele királyné ö Felsőégénél. 28-án katonai szemle, kirándulás Vicietzkára, este a színházban diszlocádás; 29-én a közintézetek meglátogatása s este a községtanács által rendezett táncszalagom, mire aztán másnap ö Felsőégeik elutaznak Tarnobá. — Lemberg városa 10,000 lobogót rendelt meg lengyel nemzeti és osztrák színekben, Krakkó városa 5000 darabot.

— Az ujjonczozási törvényt, miután az e hó 17-én a felsőházban is kihirdetett, közli a hivatalos lap.

— Andrássy gróf miniszterelnök általános éljenzés között Arad városa díszpolgárává választott.

— Tegnapra virradólag 3 és 4 óra között harangféltreverés riasztott fel. A városunkhoz tapadt K.-Monostor ismét vigyázatlanság szülte égés színhelye volt, 5 lakház, több gazdasági épület és sok takarmány égett el, ezenkívül néhány sertés is ott veszett. Biztosítva 3 lakház volt. A kisse elkésztet oltásnál többet segített a csendes idő s a jelen eset is sürgetőleg szól egy jól rendezett tűzoltó-egylet alakulása mellett, voltak sokan, kik az egyik kereskedőnk raktárában felhalmozott extinteuröket a helyszínen szeretnék volna látni, legalább kintt volna, hogy mit érnek komoly veszedelem idején.

— A kolozsvári gépgyártársaság kezdeményezői által folyó hó 28-ára hivatott össze az első alakító közgyűlés, mely a gazdasági egyelet titkári szállásán délelőtti 11 órakor fog megtartatni. A meghívás mellett egy alapszabály-tervezet is osztatott szét a részvényesek közt, hogy az által a közgyűlési tárgyalások megkönnyítenek. Mint ebből látjuk a társaság alapítókéje 200,000 frtra tervezetik, melyből egyelőre 50,000 forint volna 250 drb 200 frtos részvényre befizetendő. A kezdeményezők eddig 25000 frtot irtak alá, s így 125 részvény van már lefoglalva, a hátralévő 125-re aláírás fog nyitattatni, melyekre nem kétkedünk, hogy akadnak részvényesek. A kezdeményezők közt Paget János, báró Huszár Sándor, gróf Bánffy Miklós, Dietrich Samu, Wagner Frigyes, Kelemen Benő sat. foglalják el az első helyeket. Ideje is már egyszer, hogy Erdély is a haladás terére lépjen s gyárpárukat terjedésének éppen egy gépgyár szolgálhat első alapjául, s egyszersmind pangó gazdaságunknak kedvező lendületet adhat. Ezen szempontból mi is üdvözöljük e vállalatot s nem irigyeljük a részvényesek anyagi hasznát sem, ha a mellett a közjólét s név szerint gazdaságunk emelésére befolyt fognak.

— A helybeli iparos-olvasó-egylet f. évi okt. 4-én délután 3 órakor az egyelet szállásán rendkívüli közgyűlést fog tartani, mire az egyelet tagjai tisztelettel figyelmeztetnek. Az iparos olv.-egylet ig. választmányának f. hó 15-én tartott ülése határozatánál fogva. Czakó József, jegyző.

— A városunkba hadgyakorlatok végett összevont katonaság trombitái maholnap búcsút haragotnak. Mint értesültünk, csütörtökön kezdődik s pénteken végződik az elvonulás. Sokan lesznek, kik sajnálják, mert a végén is nagyon szép az a háborn, hol nincs kifenne a kard s csendesen ül a golyóbis.

— A szász nemzeti egyetem szept. 19-én tartott gyűlésén N.-Szeben, Brassó, Segesvár, Medgyes, Beszterce, Szász-Sebes, Nagy-Sink és Ujgyház képviselői egy tiltakozást nyújtottak be, melyben a comes összehívó körlevélét a nemzet jogaira nézve sérelmesnek találják. Sérti őket különösen az, hogy ez összehívóban az egyetem illetékessége is kérdésül van kitűzve. Ezt hallgatással nem sanctionálni kötelességüknek tartják, s azért küldöik nevében tiltakoznak. Jól teszik, az abszolút kormány otroyai ellen ugy sem tiltakoztak, most tér nyílt, az alkotmányos kormány meghallgatja a szabad szót. — Hanem arra talán mégis lehetünk egy kisse kíváncsiak, hogy mikint juthat valaki egy a czeálnak teljesen megfelelő épülethez, ha az igazítást sovárgó alapot „ne bántsd virág”-nak deklarálja. — Vagy erősen meg van elégedve a régivel, s ekkor, természetesen, mitsem akar változtatni; s így az építési láma csak közmédia. Pedig Theil úrnak a gyűlés nevében el

mondott ezen szavaiból: „együtt akarunk haladni a magyar nemzettel” nem vonhatnók le, legalább nem akarjuk levonni a tiltakozókat illetőleg a fennebbi következtetést.

— A szini előadások okt. 4-dikén nyílnak meg. Ezt hirdetik a falragaszok. Jó reménnyel nézünk elé, s végig tekintve a tagok névsorán, talán nem is fogunk ez alkalommal csalódni.

— A görög nem-egyesültek egyházi congressusára képviselőknek a klérus részéről eddig a következők választattak meg: Az első vál. kerületben Hania János, a másodikban Bodila János, a harmadikban Metianu János, a negyedikben Popea Miklós.

— Említettük volt, hogy az erdélyi unitárius vallásközösség, fennállásának 300-dik évfordulója tüneményén, bizalmi feliratot határozott intézni a kormányhoz. Az illető irat Nagy Elek főgondnok, Kriza János püspök és Papp Mózes egyb. főjegyző aláírásával a zsinati gyűlésből keltezve valóban felküldetett s a miniszterium iránt „a közörm hangján fejezi ki bonfui üdvözlét és bizodalmat egész őszinteséggel, kérvén a Mindenek Urát, vezesse czelehoz miniszteriumunkat hazafias nagy munkájában.”

— A Gusztáv Adolf egyelet múlt év folytán 175,197 tallért osztott ki 783 közsé közt; 22 templom és 12 iskola nyitattott meg partfogása mellett, s épülében van 59 templom, 30 iskola, 15 paplak. Az egyeletet most 48 fő, 1134 mellék-, 248 női, 10 tanuló- és 9 önlálló egyelet képezi; 25 évi fennállása óta 1798 közsének 2,642,408 tallért osztott ki. Az idei nagy „szereket adomány,” melyhez szokás szerint valamennyi egyelet járult, 5000 tallérra rug.

— Fogarasról s környékéről gyakori égeseket regisztrálnak: hó 8-tól 13-ig, tehát 5 nap alatt háromszor volt tűz, s összesen 29 gazda károsult általa. Ugyancsak Fogarasról jelentik, hogy a katonai lakatnyában véres jelenet folyt le; négy katona a szakvezető élete ellen esküdött, éjjel ágyában megrohanták s késeikkel annyira megsebeztek, hogy életéhez nem sok remény van. Hogy ott helyt meg nem ölték, egy fő- és egy alhadnagy éberségének köszönhető.

— A székelyek és moldovaiak közt csak most történt határvillongásról következőleg ír a „Kr. Ztg.” A moldovaiak mindig nagy kedvet éreztek a székelyföld felé terjeszkedni, de e törekvésük a székelyek erőlyén mindannyiszor hajótörést szenvedett. Közlebről a K.-Vásárhelyhez tartozó mintegy 5000 holdnyi területű ugyuevezett Kecskés havasa vált vitatárgyává, melyre az oláhok egy kis őrházat építettek, mi értesükre esván a K.-Vásárhelyieknek, gyűlést tartva az őrház lerontását mondták ki. Nehány bátor székely ifju vállalkozott, s 10 órai gyaloglás után a kis csapat czelehoz érvén, a 3 őrt lefegyverezte s az őrházat felgyújtotta; mikor már csak hama maradt az őrk fegyvereit visszaadva, azokat a következő iratkával utasította ki az országból: „Mivel a comandóház magyar földterületre saját birtokunkra lett volna felállítva, mit meg nem tühettünk; ez oknál fogva minden perpatvarnak véget vetve, a mai napon felgyújtottuk és a három őrkatonát a hazánk földjéről barátságosan kintasítottuk, hogy erről saját előjárójukat értesítsék. Kecskés pusztája, szept. 9-dikén, 1868. A székely nemzet fia.”

— A diszebedek jelenleg Nagy-Szebenben járák. Folyó hó 19-én a comes adott egyet 25 személyre; azelőtt való nap a „Sieb. D. Wochenblatt” szerkesztője terítettett 51 személyre, hol, a „H. Ztg.” szerint, a másnap benyújtandó tiltakozás titkoltására ettek.

— Hogy egy Vrasda nevű egyén a n.-szebeni quadiánt megakarta mérgezni, említettük most írja egyik szebeni lap, hogy a quadiánt V.-Hunyadra tették el, a helyébe Vantsa Gáspárt hozták Medgyesről. Miért?

— Boér Emmát hogy ne ismernők mi is? Sokat foglalkoztak vele közlebről a pesti lapok, egyik azt írta, hogy szerződötték a nemzeti színházhoz, másik kétségbevonta, a harmadik ismét erősítette. Ugy látszik, csakugyan szerződötték.

— N.-Szebenben a meghalt Péchy helyét Herberth Fridrich töltte be a „Transilvania” czimű biztosítóbánknál.

— Velencezből megérkeztek Bécsbe az olasz kormány megbízottjai, azon írományok és müdarabok átvétele végett, melyeket az osztrákok 1806-tól 1866-ig a velencei államlevéltárból elhordottak.

— Általános rémületet gerjeszt már a Királyhágon túl a rablók vakmerősége. Folyó hó 14-én fényes nappal raboltak ki Balaton-Füreden egy kastélyt, s csaknem sétálva mentek végig a falun, folytonosan lövöldözvén a népet. A kastély tulajdonosa nem volt otthon, s így inkább vendégeit rabolták ki. Gonosz munkájok végeztével egy ott levő kisasszonnyal udvariasan kezettsorítva távoztak el. A rablók tetőtől talpig feketében voltak.

— Egyik Lajthán tuli rendőrség előtt egy zsebkendő-tolvaj váltig erősítette, hogy szemmel látta, mikor a sátn amannak zsebéből az övébe csuszattatja a kendőt, s karja a gonosz által leszorítva levén, vissza nem adhatta; mint tanura, hivatkozott a sátnra magára, kérvén a rendőrsé-

Mai számunkhoz félív melléklet van csatolva.

Lónyay t. i. a jobboldal tegnap esti tanácskozásában az idej és jövő évi budget küszöbön álló tárgyalásáról szólván, fölkérte a párt tagjait: állapítsák meg a tárgyalás czélszerű módját.

Deák Ferencz erre azt indítványozta, hogy miután az 1869-ki budget, a delegációk üléseinek későre kitűzött megnyitása miatt, tekintetbe véve a közös kiadásokat, egyelőre nem terjesztethetik egészen az országgyűlés elé, mert a közös kiadások meghatározása a delegációk hatásköréhez tartozik, az idevonatkozó tételek utólagosan iktatassanak az állam költségvetésbe, de az egyes miniszteriumok budgete mutattassék be és tárgyalassék is.

A folyó évi budgetre nézve abban állapodott meg a tanácskozás, hogy az idő rövidsége miatt, melyre a költségvetés megállapítandó, — de főleg azért, mert a részletes tanácskozmányra nem elegendő az idő, — miután a mostani képviselők mandátuma — miként tudjuk — folyó évi decz. 10-én lejár, — a miniszterium hivassék fel: miszerint az egyes miniszteriumokra, valamint az egész folyó évi budgetre vonatkozólag terjeszsen elő törvényjavaslatot, — a mely elfogadandó lesz.

A tanácskozmány mindkét javaslatot elfogadta és Deák a képviselőház mai ülésében azok értelmében tön indítványt, a mely annak rende szerint kinyomatik, a képviselők között szétosztatik s hét-főn kerülend tárgyalás alá.

Es így az országgyűlés, az indemnyi meghosszabbítását elkerülendő, ezúttal nem fog részletes vitákba bocsátkozni az idej budget tárgyalása alkalmával, hanem azt csak főtételeiben szavazandja meg, mivégből a kormány általános budget-törvényt nyújt, me, mihelyt Deák főbbi indítványai elfogadtatnak, — mit kétségbevonni nem lehet — a mi annál könnyebben esbetik majd meg, mert Lónyay már el is készítette az imént érintett törvényjavaslatot.

Ezen eljárás mindenesetre kivételes, de az idő rövidsége és még nagyobb bajok elkerülése igazolják azt, annyalinkább: miután az 1869-diki budget néhány hét múlva szintén tárgyalás alá kerül, a midőn aztán elég alkalom lesz a fennforgó elvi kérdéseket megvitatni és kimerítő discussio alá venni.

Törvényhatósági élet.

Marosszék képv. bizottmányának

Maros-Vásárhelyt sept. 16-dik és következő napokon tartott évnegyedes rendes közgyűlése.

Az, a mit elmondani fogok, a politikai láthatáron fölmertelni szokott, s noha nem könnyen megfeythető jelenségek sorába tartozik, reflexióktól a lehetőségig visszatartván magamat, a történetek indokainak megfeytését az olvasó bölcs belátására és ítéletére bízom.

Mindenki előre tudta, hogy a jelen bizottmányi ülésszaknak egyetlen fontosabb tárgya leendő a sorozási elmunkálatok iránti rendelet; egyfelől ezen körülmény, másfelől az el nem szalasztható jó vető idő miatt falusi gazdáink gyéren jelentkeztek, de annál pontosabban megjelentek a közel lakók és városiak.

Pontban 10 órakor a tisztelő küldöttség meghívása folytán Mikó Mihály főkirálybíró ö méltósága megjelent s élénk éljenzések közt elnöki székét elfoglalván, megnyitó beszédében rövid vázlatát adta a szék belhelyzetének, u. m. az egészség ügynek, tisztség és törvényszék működésének, a tekintélyes haladást tett iskolálgynak; megemlítette a só árának leszállítását, a kisebb üstökkel engedélyezett pálinkafűzést, s végre a feliratok elkészítésére és jegyzőkönyv bírálatra albizottmányokat ajánlott, mely előterjesztése általános helyesléssel fogadtatván

Olvasottat a belügyminiszteriumnak 15,311. szám alatt aug. 31-én kelt rendelete, mely a június 8-diki bizottmányi üléstünk jegyzőkönyvére reflectál, akkor hozott tanácskozási házszabályainkat ideiglenesen helybenhagyja, s kebli tűzkármektől társulatunk alapszabályainak felterjesztését kívánja; ezen rendelet a főkörmányszék útján és annak comitivája mellett érkezvén, gr. Toldalagi M. rögtön felszólal és indítványozza: írának fel a belügyminiszteriumnak, miszerint ezután főkörmányszék kikérülésével közlekedjék velünk. Dóza D. ezt az indítványok rendén kívánja tárgyalatni s a napirend folytatását sürgeti.

De nem odáig van, mert most Berzenzei L. áll fel, s körülbelől így szól: Uraim ez nem indítvány, hanem a felolvasott rendelet felőli vélemény s ezen rendelethez akarok én is szólni. Azt kérdem, hogy parlamentális kormány-e ez? a mely nem is az erdélyi államtitkár Zeyk (közbe kiáltások: Erdélynek nincs külön államtitkára), hanem Szlávi aláírásával küldi decretumát, s a mellett a gubernium is küld egy decretumot, irjunk fel, hogy a kormány vessen véget ezen szerencsétlen helyzetnek, miszerint azt sem tudjuk, hogy felelős kormány vagy a gubernium alatt vagyunk-e?

Ilyen motiváció folytán felirni nem csekély vállalkozási szemleire mutatott volna, többen nyilatkoztak is ellene, de az indítványozó B. L. s még néhányan a felírást sürgették.

Elmondva lön, miszerint az unio végleges

keresztülvittele s azzal kapcsolatban a gubernium felosztatása mindnyájunknak közökhajtása, hogy az iránt legelső bizottmányi ülésünkben tettünk felterjesztést, hogy annak teljességét bizton várjuk és reméljük az országgyűlésen legközelebről előterjesztendő unioiránytól; de addig a gubernium, mint közigazgatási közeg, annyival inkább ki nem kerülthetetik, mert annak ideiglenes fentartását a pozsonyi 1847-ki 7., valamint a kolozsvári 1848. 1-86 törvénycikk határozottan kimondotta, s mig a legközelebb várandó újabb törvénycikk által véglegesen fel nem oszlattatik, addig azt mellőzni vagy megszüntetni a miniszternek sem áll hatalmában.

Hasztalan! Széktünk baloldali tagjai talán kötekedést véltek felfedezni hasonló érvelésekben, mert B. L. a dologra nem tartozó hosszadalmas beszédében még azon nyilatkozatra is kiterjedt, miszerint az országgyűlésen a miniszterek távol sem használnak oly oktató modort az ellenzékkel szembe, mint a minőt Marosszék tisztsége használ; több ilyen s ehez hasonló újabb erőfeszítéssel szálltak sikra, hogy tért nyerhessenek.

Ekkor tétetett közvetítő indítvány, miszerint a feliratot mellőzvéen ugyan, de ötletéből ezen leirtoznak az unio keresztülvittele, valamint a gubernium felosztatása iránti közöbhajunkat fejezzük ki újabban jegyzőkönyvileg.

Általános helyesléssel lett ezen indítvány fogadva, s a hosszas meddő vita iránt unatkozott közönség enunciatot sürgetett.

Most következett a nem könnyen megfeythető jelenet komoly joggyakorlat terén; ugyanis elnök ö mltga, ugy a szónokok többsége mint a közvetítő indítvány mellett nyilatkozott helyeslések szerént mondván ki a határozatot, megtámadtatik B. L. által, ki azt állítván, hogy a többség nem helyesen lett enunciatva, egyéni szavazatot sürgetett. Tanácskozási rendszabályunk 6-dik czikke szerént egyéni szavazás, husz bizottmányi tag kívánságára rendeltethetik; nagy jövés-menés támad tehát, B. L. pártja aláírókat gyűjt s néhány perc múlva elnök ö méltóságának átadatik egy szelet papír, melyen husz aláíró az egyéni szavazást kívánja.

Olvasattak az aláírók nevei, a jegyző pedig bizottmányi névsort nyit fel, hogy egyéni szavazás kezdessék, midőn a husz aláíró közül ketten szót kérnek G. S. és Sz. J., s kinyilatkoztatják, miszerént nevük akarattjuk ellen iratott a huszak sorába s kijelentik, miszerént az egyéni szavazást nem kívánják igénybe venni.

Mi történjék most? Az általános méltatlankodás oly zudulást idézett elő, miszerént az elnöki cseppettyű alig tudá a csendet helyreállítani. Méltóztassanak helyt maradni, szolt most az elnök nyugodtan, noha nincsenek már 20 an a szavazást sürgetők, de miután a kimondott többség kétségbevonatot, megnyugtatót végett magam is óhajtom a szavazást!

B. L. látván, hogy a bizottmányi névsor olvasásánál az egyéni szavazat tetteg kezdetét vendi, feláll és így szol: Mi többségben vagyunk, az elnöki kijelentés rossz volt, de ezennel kinyilatkoztatom, hogy nem szavazunk, s nagy léptekkel távozott a tereméből, mintegy 12 párthive kíséretében.

Es most azt kérdjük, mi volt ez? B. L. s a balpárt sürgetik a szavazást, s midőn a többség azt elfogadja, azért sem szavazunk kiáltják és távoznak. Gyermeikes kötekedés akart-e ez lenni? lehet-e ezt feltételezni komoly joggyakorlat terén? vagy tán nagyuri tréfa? strategia? areczvonal változtatás? szóval politikai sakkhuzás lehetett? akármik akart lenni, az eljárás, ugy mint következője egyiránt helytelen volt, mert egy hosszú del-előt oly meddő vitával lett elvesztegetve, melyből a fiatalság mit sem okulhatott, a komolyabban észlelők pedig azon egyetlen következtetést vonhatták belőle, miszerént a törvényhozásnak a megyei rendszer kérdését multhatatlanul mentől előbb meg kell oldania.

Az egyéni szavazás eredménye pedig a nagy jövés-menés, bontakozás közben is következőleg tított ki. 92 szavazott az elnöki kijelentést helyeslőleg „igen”-nel és csak egy jelenlevő szavazott „nem”-mel.

Midőn ezen szavazással a tárgy is bevégeztetett, a baloldal visszatért. Olvasottat a városi vám tárgyában kelt kormányi leirat, mely nagy vitát nem idézett elő; előterjesztetett a szék barom-orvosának lemondása, mely megürült állomásra közfelkiáltással Dóza Gy. választottat, s ámbár az idő már délutáni 4 óra felé járt, elővetetett és felolvasottat az ujjonczozási tárgyazó kormányi leirat.

Erdekltség és figyelem egyiránt lankadva valának, B. L. mégis megkísérette ezen leirat ötletéből keresztülvinni, miszerént a szék képv. bizottmánya mondaná ki határozatilag, hogy az ujjonczozásnak elmunkálatait sem viendi keresztül mind addig, mig az ujjonczozási törvény szabályszerűleg kihirdetve és jogerőre emelkedve nem lesz; azonban ezen véleménye is csak kevesek által pártoltatott, a többség határozata csakhamar nyilvánult és kimondatott, miszerént az ujjonczozási elmunkálatok haladéktalanul keresztül vitetvén, a sorozás csak akkor foganatosittatik, a mint azt a leirat is rendeli, midőn az ujjonczozási törvény, a törvény értelme szerént kihirdetve lesz.

Ezzel az első napi viharos ülés délutáni 4 1/2 órakor befejeztetett, a 2-dik és 3-dik napi zárulésr. legközelebről.

get, hogy idézze elő. A rendőrség elég kegyetlen volt a kívánt szembesítés nélkül mondani ki a bűnöst.

— A honvédségélyző-alapból a Királyhágón innen újabban a következők részesültek segélyben: Balázs György, közt. özege, I. Szász-Fenesen. Balázs András, közt. özege, I. Szász-Fenes. Buci János, főhadnagy özege, I. Nagy-Kapus. Baldi Tivadar, tizedes, I. Győr-Vásárhely. Berki József, közt. özege, I. Vist. Csizsár József, tized. I. Szucsás. Csákány Zsigmond, közt. özege, I. Egres. Dirla Tódor, közt. özege, I. Boós. Groza Kosztján, közt. özege, I. Apahida. Gyermán György, közt. özege, I. Boós. Gál Bandi Gyuri, közt. özege, I. Makó. Jaskó Ferenc, közt. özege, I. Szász-Lóna. Ince György, tizedes, I. Szucsás. Igna Mihály, közt. özege, I. M.-Valkó. Jakab Zsigmond, közt. özege, I. Rákod. Kol Herman, örmester, I. Gyula. Kis Ferenc, közt. özege, I. Egres. Kremer Benjámin, György közt. özege, I. Rákod. Molnár Pál, közt. özege, I. Kalota-Szt. Király. Mazilay Péter, közt. özege, I. Boós. Oltyán Ilia, közt. özege, I. Apahida. Papp Károly, közt. özege, I. Szutság. Potra Juan, közt. özege, I. Sebesvár. Sárossy Pál, főhadnagy özege, I. Szász-Fenes. Albertfy Samu, örmester, I. Borbánd. Buziás István, tizedes özege, I. Tüvis. Chirilla Anka, Gligor közt. özege, I. Oláh-Tardos. Fülöp János, örmester özege, I. Tüvis. Gerger (Gergely) Ignác, főhadnagy, I. Brassó. Kovács Dániel, közt. özege, I. Tüvis. Krausz István, közt. özege, I. Tüvis. Kelemen József, közt. özege, I. Alvincz. Király János, közt. özege, I. Brassó. Ládi Károly, közt. özege, I. Alvincz. Márfy Mihály, közt. özege, I. Vajdas. Nagy István, közt. özege, I. Alvincz. Orszakovszky Dániel, orvos özege, I. Alvincz. Pünkösdi János, altiszt, I. Brassó. Szerák Mihály, közt. özege, I. Ipánlak. Temérdek András, hadnagy, I. Brassó. Thierry de Meranville Károly, százados özege, I. Brassó. Ujvári Elek, örmester özege, I. Tüvis.

— Megjelent Pesten Emich Gusztáv kiadásában: „A Tenger“ Michelet J. után francziából fordította Lövei Klára. A 365 lapra terjedő munka ára 2 frt o. é. Tartalma: I. Könyv: (Egy tekintet a tengerekre.) II. A tenger a partról szemlélve. III. Tengerpart, tengerparti homokterület, meredek hegylánc. IV. Folytatás. V. A vizek és a tüzek köre, a tenger folyamai. VI. A tenger itere. VII. A tengeri viharok. VIII. Az októberi vihar, 1859-ben. IX. Világító tornyok. II. Könyv: A tenger genesis. I. Termékenység. II. Tej tenger. III. A parány. IV. Víz virág. V. A világok alkotói. VI. A tengerek leánya. VII. A köfű. VIII. Kágylok, gyöngyház, gyöngy. IX. A tengeri rabló. X. Héján-czok. XI. A hal. XII. A bálna. XIII. A szirének. III. Könyv: (A tenger meghódítása.) I. A szigony. II. A három Océan felfedezése. III. A viharok törvénye. IV. A sarkok tengerei. V. Harez a tenger szűlője ellen. VI. A tenger joga. IV. Könyv: (Ujjászületés a tenger által.) I. A tengeri fürdők eredete. II. A tengerpart választása. III. A lakhely. IV. A tenger első behelzése. V. Fürdők. VI. A szív és testvériség újjászületése. VII. A nemzetek új élete. — E mű irodalmunkba átlátható valódi nyelvény, egyetlen és a maga nemében, egy végletes kincsbánya, melybe az óriási szellem ragyogó eszméi vannak páratlanul kedves és kedélyes előadással, lélekemelő irányban összeállítva; nemcsak tanulságos, ismeretterjesztő munka ez, de

főrdeme, hogy mulattatva oktató oly dolgokról, melyekről szárazföldi lakosnak vajmi kevés képzelete van és lehet. Az ár csekély volta is csak ajánlja ez aranyt erő munká megismerését. A fordító bölgy elismeréséért méltó munkát végzett, midőn e jeles művet magyarra áttette. Ajánljuk t. olvasóink figyelmébe a „Tenger“-t ismertető művet, ki egyetlen fejezetet olvas belőle, be kell vallania, hogy ritkán jutunk oly élvezetbe, melyent e könyv olvasása közben érzünk.

— Svájcz egy regényes vidékén sétált az angol királynő; egy koldus asszony alamizsánát kért, a királynő nyújtott s elragadtatva kezdé szemlélni a vidéket, a koldus nő némán bánta a királynőre, kinek ez elmerengésében terbére vált s megszólította a bábáskodót, hogy menne el hát valamivel odább. A koldus asszony csipőre rakta kezét, szemével végig mérte a királynőt, s így szólt: — „Menj el te, ha tetszik, én itthon vagyok.“

— A pesti Erzsébet-tér sétányán több neme a fának újra hajó vitorlák. A vadgesztenyén — esculus hypocaustum — pedig szépen kifejtett virágombok is láthatók. A sétánynak éjszakai szegletén ugyanis egy fa hat gyönyörű virággal díszelt; a hárs, platán stb. fák is nyitnak.

— A regényes Fanlhornon, mely a berni havasokhoz tartozik, sept. 11-én nagy vihar volt, melyről egy szentann ezeket írja: Olyan zivatar, mint ma, az élők emlékezte szerint nem volt e havason. A lég úgy átvillanyosult, hogy hajunkat recsegettette, sőt úgy tetszett nekünk, mintha 4 uré, kik legmagasabban állottak, szikráznék. A legbátrabbak is elborzadtak, s mindenki fedél alá sietett. Nemsokára megeredt a jégcső, a villámok egymást érte, s a menydörgés bódítón viszhangozott a sziklékről. Egyszer a vendéglő mellett sertes olba csapott a mennyő, s a konyha és a vezető szobája kénközsággal telt meg. Ablakok betörttek, fabutork repedeztek, vakolat omlott, a konyha edények szétlörttek s a szakácsné és öt vezető eszméletét veszítette. Csak néztek az utazók az istenítélet megszüntével egymásra, hogy valóban megélték-e?

— Kimutatás a dézsi kisegítő pénztár-egylet 1868. augusztus havi forgalmáról:

Bevételek:	
Pénztári maradvék a múlt hóról	758 frt 72 kr.
Havi rendes és rendkívüli bevételek	3,437 „ 55 „
Könyvdíj 9 új tagtól	11 „ 25 „
Kamat, provízió és váltódíj	536 „ — „
Bélyegdíj	25 „ 55 „
142 tag által visszafizetett kölcsön	23,940 „ — „
Összes bevétel	28,709 „ 7 „
Kiadások:	
150 tagnak kölcsön	26,425 frt — kr.
Bélyegre	25 „ 55 „
Kamat	3 „ 95 „
Tőke visszafizetés	2,038 frt 20 kr.
Maradott a pénztárban	216 „ 37 „
Összes bevétel a lefolyt 8 hó alatt	28,709 „ 7 „
Összes kiadás 8 hó alatt	201,711 „ 70 „
Összes kiadás 8 hó alatt	201,495 „ 33 „
A tagok összes száma 553.	
Dr. Szócs Sámuel, igazgató.	Turbucz Ferenc, könyvvezető.
Tatrosi Ferenc, aligazgató.	Govrick Ferenc, pénztárnok.

KÜLFÖLD.

A „Dresdn. Journ.“ határozottan megegyezik a Berlinben megjelenő „Bulletin intern.“-nak azon híré, mintha a porosz hadügyminiszterium, Franciaországgal való háborút várva, a szász táborhoz egy részletes haditervet juttatott volna.

Páris, sept. 17. A tegnapi esti „Moniteur“ írja szemléiben: A helyzet egészbenévé nyugodt és békésnek mutatkozik. Az uralkodók nagy része a jelen pillanatban távol van székhelyéről. A kormányok arra törekednek, hogy a bírálatnak alátétve levő különböző kérdésekben a mérséklet eszméit juttassák tulyra.

Mint a belgrádi „Vidovdan“ 15-ől jelenti, 3 bolgár felkelő-esapat, Dobra, Karapeter s egy pápa vezérlete alatt, a philippopolis kerületben egyesült, Philippopol s Pazarehick közt a törökök által elűzött, azonban kereszttülváta magát, s a Balkánban szilárd állást foglalt. Ugyanott Hadzei Dimitri, saját 520 főnyi esapatjával, sikerteljes támadást intézett egy őrház ellen, mely alkalommal 200 török esett el. Hirszerint Hadzei Dimitri négy ágyúnak van birtokában.

Boroszló, sept. 17. A „Bresl. Ztg“ egy varsói táviratot közöl, melyben jelentetik, hogy a varsói gymnasiumokban a tanulóknak e hó 16-án az oktatás kezdete- és végeztével a szokásos imákat orosz nyelven, orthodox szertartás szerint kellett elmondaniok. Az összes tanulóknak, valláskülönbség nélkül, még az evangélikusok- és izraelitáknak is részt kellett ez imákban venniük. (Meddig türi el ezt Európa?)

Stanley lord, a külügyek államtitkára, mióta hazatért a szárazföldről, csak egy napot töltött a fővároson kívül. Első találkozása Reverdy Johnson úrral a külügyi hivatalban f. hó 10-kén volt, s az értekezés tárgya az Alabama-ügy volt. Seward úr az amerikai követet a legterjedtebb meghatalmazásokkal látta el, s egészen e kitűnő férfiú belátására bízta, hogy a kérdéses ügyet minél előbb az Egyesült Államok érdekeivel egyezően intézze el.

A „France“ a porosz királynak kieli beszédét elemezvén, ezeket mondja: Ezen ismételt nyilatkozatokkal szemben, melyek méltatlan komédiák volnának, ha nem lennének igazak, — nagyon nehéz dolog a láthatárt háború által fenyegettetve látni. (?)

A „Patrie“ egy 17 diki cikkét így végzi: Németországban bizonyára tetszéssel fogadják Vilmos királynak békés ígéreteit, — valamint Franciaországban szerencsét kívántak maguknak azon gondossághoz, a melylyel a császár — Chalonsból távoztával — minden ürügyet került, mely háborús magyarázatokra adhatna alkalmat.

Az „L'etoile d'orient“ a bolgárok hódolati feliratát közli, melyet Napoleon herezeghez intéztek, midőn Bukarestben volt. A bolgárok kijelentik mindenekelőtt, hogy ők Napoleon herezegnek a Balkán félszigetre történt lépése által ügyeik jobbra fordultát várják. Ezekután régi kívánataik teljesítését sürgetik, azaz teljes önkormányzási jogokat nemzeti adminisztrációval. Ezen engedmények által teljesülteknek tekintendik forró óhajtaikat, és a

Balkán szigetén a béke tényezőivé leendnek. A felirat végén Napoleon herezegét éltetik.

Konstantinápolyból írják, hogy a bécsi kabinet a bulgáriai események, főleg pedig Rumánia titokteljes szerepe fölött nagyon aggodódik. B. Beust értekezett e tárgyban Haidar Effendivel és oda nyilatkozott, mikép az aldunai dolgokra nagy mértékben kell vigyázni. A bukaresti kormány állását a bolgár felkeléssel szemben, maguk az események mindig tisztábban körvonalozzák. Bratiano biztosított aziránt, hogy egy banda sem fog többé Romániából Bulgáriába hatolni, de úgy-nőkei ugyanakkor osztottak szét fegyvereket a bolgárok között, kik már Stara-Paminában ütötték fel táborukat. Báró Beust ezek ellenében állást akar foglalni, és kijelentette a török követnek Bécsben, miszerint inkább Romániában kell vigyázni mint Bulgáriában.

A „Pays“ így ír: „Ha Poroszországnak hódítási vágya van, egy hiányzanak neki a pénzügyi eszközök, melyekkel e vágyát kielégítse. Nekünk azonban vannak embereink s pénzünk.“

A bajor rajnai pfalzban még e hónapban terület-szemle lesz egy porosz tábornok vezetése alatt, melyben badeni és württembergi tábornoki tisztek is részt veendnek.

A „Journal des Debatte“ Zaferoni levelét közli Olaszországból, melyben sürgettetik a Batarripárt terve, hogy t. i. az ország fővárosa Florencia-ból Nápolyba tétesse át. Nápoly Olaszország első városa, a lakosok számát tekintve pedig negyedik Európában, azonfelül a tengerparton fekszik. Nem kell Róma birtokára gondolni, hanem arra, hogy lemondjanak Rómáról mint fővárosról.

Ha a párisi „Presse“-nek hihetünk, híre jár, hogy azon audientának, melyet Nigra de Moustier-nél kapott, főcélja volt a külügyminiszteriummal egy jegyzéket közölni, melyben az olasz kormány megbízta párisi képviselőjét a franczia kormánytól azt követelni, miszerint a franczia megszálló hadsereg hagyja el a római államot, miután ez szükséges következménye azon kötelességek teljesítésének, melyeket a szeptemberi conventio Olaszországra rótt.

Hallomás szerint a bolgár események által támadt diplomatikai nehézségek körülbelül már ki vannak egyenlítve. A biztosító hatalmak lemondtak azon eszméről, hogy együttesen a román kormánytól ezen incidensről felvilágosítást követeljenek. Azonban Franciaország hivatalos lépéseket tett a bukaresti kormánynál, figyelmeztetvén azt a helyzet veszélyeire, és felelősségre, melyet a bolgár úrmek pártolása által magára vonna.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

September 21-n: 5% Metaliques 100 frt 56.60. 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 61.25. Kamat 57.15. 1860. Kölcsön 80.40. Bankrészvény 702. Hitelintézet részvény 200 frt 203.50. London 10 ft st. 100 frt 23 1/2. Kr 116.35. Ezüst 113.75. Cs. királyi arany 5.53.

Erdélyi földteh. kötv. sept. 19-kén: 70. 50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

11. 1868. (319) (1-3)
K. B. **Pályázat.**
Nemes Tordamegyében a mérnöki állomás üresedésbe jöven, ezen állomásra ezennel pályázat hirdetik.
Rendes fizetése 500 frt. utazási átalány pedig 200 frt. összesen 700 frt évi fizetéssel díjaztatik ezen állomás.
A mérnök állandó lakása Torda városa.
A rendesen ellátott folyamodványok Tordamegye tisztségéhez lesznek folyó évi november hó 1-éig intézendők.
A képviselő bizottmány meghagyásából.
Torda, september 17-én, 1868.
Br. KEMÉNY GYÖRGY, főispán. Nagy Miklós, főjegyző.

911. 1868. (314) (2-3)
d. v. t. sz. **Hirdetmény.**
Mely mellett közhírré tétetik, hogy Décs városának a szamos vizen levő két nagy hidványa 4300 frt 10 kr. o. é. — a baromazédulaván — 501 frt. o. é. kikiáltási ár mellett folyó 1868-ik év **október hó 15-én** d. e. 9 órakor. — A piaci vásárral 810 frt. o. é. — a sátorozskaván 200 frt. o. é. kikiáltási ár mellett folyó 1868-ik év **október hó 16-ik napján** d. e. 9 órakor. A város éji világítása 700 frt. o. é. kikiáltási ár mellett pedig folyó 1868-ik év **október hó 17-én** d. e. 9 órakor az 1869-ik évben január 1-től kezdődőleg 6 egymásutáni évekre nyilvános árverezés útján ki fog adatni.
Az árverezéshez hozzá szólni szándékozők figyelmeztetnek, miszerint köteleztetnek:
1-ször. A kikiáltási ár o. é. 10%-kát az árverezés kezdete előtt, bántapénztül készpénzben letetni.
2-or. A haszonbérre nézve biztosítéktelti képességeket hitelesen bécizonyítani.
3-or. Az árverezési vagy haszonbér általános szerződési feltételek felől, bér-vágyók bővebb tudomást vagy esmeretet szerezhetnek a városi tanácsnál a gazdasági tanácsos irodájában naponta a hivatalos órák alatt; de az árverezés kezdete előtt is felolvastatandanak.
Miller Adolf, főhadnagy.
Csákány Dániel, aljegyző.
Décs, augusztus 28-án 1868.

(278) 22/9 (5-12)
NEM HIVATALOS
Halkort Károly,
teke-gyármok,
Bécs, Wieden, Matzleinsdorferstrasse, 5 sz.
ajánlja nagy teke. (Billard) raktárát minden nagyságban és faminőségben; **Carambole tekeit** kölapall egy darab köből, továbbá nagy választékú **teke-pálcáit** s minden e szakmába vágó cikkéit.
NB. Figyelmeztetni kívánom a t. cz. közönséget, hogy tekéim csak 4 lábra készítve, ép oly czélszerűk mint izletesek s általános kedveltségben részesülnek.

(291) (3-6)
SZUCSÁKI és TÓTHMAYER
férfi-ruha kelm. raktárak Kolozsvárt
bel-monostortutza 193 számú Paget-ház alatt.
A legtekintélyesebb bel- és külföldi gyárakkal összeköttetésbe lévén, a mostani kor izlésének megfelelő legújabb divatu kelmékek dús választékban láttuk el magunkat; legfőbb törekvésünk, mint eddig egy ezután is az leend, hogy a nálunk megrendelt FÉRFI öltönyök **olcsó csinos kiállítás és pontos szolgálat által** a nagyérdemű közönségnek eddig irányunkba tanusított bizalmát továbbra is kiérdemelhessük.
Vidéki megrendeléseket is a lehető gyorsan és pontosan teljesítünk; melyre a nagyérdemű közönség pártolását kérjük.

(267) (4-5)
Czetz János és társa
Kolozsvárt, (középutza Folly-háznál.)
Ajánljuk gazdagon és jó izléssel berendezett **női- és férfi-divat tárukat az őszi idényre;**
megérkeztek a legdúsabb választékban őszi szőr és gyapju kelmék, női szüreti felöltők, beszövítt nagy sálkendők; színes és fekete selyem kontós darabok, menyasszonyi készletekhez szükséges vásznak, pergálok, krádlík és finom muhlok, gyapju ágyterítők, szoba szőnyegek, színes selyem és kazsmir paplanok, lőszőr és ruganyos-madráczok.
Butor-szövetek rendkívüli nagy választékban kaphatók legmagasabb izlés szerint.
Butor raktárunkba
ujlag érkeztek egy és két ajtóra sifonok, ágyak, ebédőbe kredenczek; nád-, fa- és szalma-székek, toilette-, író-, varró- és szalon-asztalok. Több garnitúr butorunk rendelkezésre készen áll, szalonokba ugy toilette- szobákba.
Megrendelések gyorsan és pontosan felelősség mellett igazittatnak.

(316) 22/9 (2-12)
Stock im Eisen
Bécsben,
ELSŐ S LEGNAGYOBB
hölgy-divat raktár
2000 hölgy-öltöny 3 ftől fölfelé
3000 öszi paletot 5 „ „
2000 téli paletot 8 „ „
1500 „ köpeny 10, 15, 20 ftől
3000 újjas minden színben, 3 1/2 ftől fölfelé.
Angol bársony-paletot-ok 15—20 ft.
„ selyem-bársony „ 50—180 „
RUHAKELMEK
a legújabb.
1 Mohair-ruha 3 1/2 4 1/2 ftől fölfelé
1 fin. lüster- „ 5 6 „ „
1 angol divatkelme ruha 7—12 ftől fölfelé
10,000 shawl és kendő 3—25 és 100 frt.
Mustrák ingyen és bérmentesen.
Megrendelések pénzbeiküldés vagy utánvét mellett.
GRAF PIUS.
Bécs, Stock im Eisen.

(315) (1-3)
Haszonbéri hirdetés.
Nemes Kolozsmegyében Mocshelysége batárán, alólírtak mintegy 100 holdra terjedő tagosított külöbirtoka-lakóház, padolt-csír, istálló, töröküzakas, és szekérszinnel és 2 hajtó lakására való házakkal, szabadkéz-ből több évekre haszonbérbe adandó; miről személyesen avagy bérmentett levél által értekezhetni alóirt birtokossal.
Mocs, sept. 15-én 1868.
SZEKERES JÁNOS.

(320)

(1—1)

Lótulajdonosok és gazdák számára.

Fontos gond minden gazdára nézve, hogy lázi állatait egészségesen tartsa, s neán megbetegedett állatokat gyorsan meggyógyítsa; hanem ez, főleg falun, a hol orvosi segélyhez csak ritkán lehet folyamodni, sok nehézséggel jár.

Tudjuk, mekkora jelentősége van betegségek mutatkozásánál az első segélynek, s minden gazda igyekezzék ellátni magát oly szerekkel, amelyek rendes és okoszerű alkalmazása által a gyógyulást hatalmason elősegíteni képesek.

Ismételteti tétünk e helyen említést korneuburgi gyógyszerész Kwizda Fer. Ján. készítményeiről. Az ezen specialitások felől hozzánt megtekintés végett beküldött elismervényeket, lapunk hirdetési rovatában időnként e felirat alatt: **Hangok Kwizda baromgyógyászati készítményei felől**, közléteendjük, ma pedig csak a következőket iktatjuk ide:

T. úr! A nyár utolján egy tehenem a sáfr vigyázatlansága miatt hasvizkór-ságba esett. Más szerek alkalmazására nem igen volt már idő, tehát a troikához kellett folyamodni.

A múltét nem teljesített kellő ügyességgel; a szűrés t. i. igen fenn történt, úgy hogy valószínűleg valamely belrész, habár csekély sérülést kapott. Ezóta folytonosan betegeskedett a tehén; azelőtt telhelen étvágygyal bírt, most időnként megveté a táplálékot s köhögött. Összel pedig oly veszedelmes köhögés állt be, hogy azt időrohadás előjelenek tartván, a marhát elkülönítettem. A rettegett eset nem állt ugyan be, hanem a köhögés fokozatos erővel tartott; a tehén majd egészen elveszté tejtét s a legválogatottabb táplálék mellett is jobban-jobban elsoványodott; legfeljebb volt bűdös lehellete, a mely még a cselédéknél is undort és émelygést keltett.

Szerettem volna a tehénem a melynek már úgy sem vettem semmi hasznát, 20 fton, vagy bármilyen aron eladni, hogy ne is lássam; hanem már nem volt eladható, s elhatároztam lebunkoztatni, s maradványait a compost-trágya közé bevittetni.

Többször olvastam az ön marhapora hirdetését. Hanem azon korban élén, a melyben a részvény-szedelgés mellett a gazdasági szakmában is roppant ámitás kezd nralkodni, s nem fogom csodálni, ha közelebből hirdette látom, hogy kiaszott homokpusztákat valamely erősítő essentia olvasása által ragyogó virányokká lehet változtatni — megvallom, hogy önnek hirdetését is a többi lom közé dobtam s számba sem vettem.

Az egészen feladott tehén számára, a melyre úgy sem kockázhattam többet, végre mégis elhatároztam önnek annyira hirhedt porából 3 pakétot hoztatni.

Tisztelet annak a kit illet!

Utastás szerint 1, mondvá egy 42 kros pakétot felhasználtam. Napról napra javult a tehén állapota, ezáltal kis reményt nyerve, átvittem a hízalóba. Tizenegy nap múlva csaknem egészen megszűnt a köhögés, a lehellet tiszta és büztelen lett, sőt a tehén, a mely eddig alig adott 1/2 kupa roszt tejet, 5 kupa legjobb tejet kezdett adni, s 8 hét múlva eladtam a mézárósnak 80 o. é. frton. Ha az erős köhögés következtében nem sérül meg, el sem adtam volna, mert meg való győződve, hogy hoszasb ápolás után tökéletesen helyreáll.

Ezen eredmény mesés, hanem 5 tanú által bizonyítható. 42 krnyi kiadással a még egyedül használható s csak 8 ft 30 kr-ra becsült bőr helyett 80 ft bevételt szereztem magamnak, s ezen felül 6 hétig naponta 6 kupa tejet. A tehén még mind hízalón van, s miután csak 1-ső márcziusig köteleztem magam a táplálásra, azóta hetenként még 2 ft tartásdíjt nyertem s a tej jövedelmét.

Ámbár nagyobb baromállományoknál egyes darabok vesztese nem épen oly feltűnő, az által kisebb gazdák jóléte, kiknek minden vagyona gyakran kevés darab marhából áll, érzékeny csapást szenvedhet.

Mulhatlan érdemet szerezne tehát ön magának, ha minden úton, a mely egy ily fontos dolog becsültével összefér, találmányát a legszélsőbb körökbe is terjeszteni igyekeznék. Nem száz hanem ezrekre megy azon marhák száma, a melyeket néhány krajczárnyi költséggel meg lehetett volna menteni, így pedig elpusztulnak s az általános használatnak elvesznek.

Tisztelettel

Zieltseh, Morvaországban.

Im. Hof Ferencz br.

A helyegytelen eredeti okmánynyal szóról szóra egyezőnek találtam.

Bécs, dr. Fischer Flórián, s. k. cs. kir. jegyző.

Gyógyszerész KWIZDA FER. JÁN. urnak Korneuburgban.

T. úr! Az istállóban rendszeren csak saját gyógyszerimeket használok, s igen hitetlen vagyok az ugynevezett csodaszerek iránt, mégis kötelesség és lelkiismeret szerint kell bizonyítanom, hogy az ön visszapótló folyadékának hatása váratlanul felyűlmulta. Forró szappanvizzel megfogva a fát száradt rezgőnt vagy mőcsingot bűrruganyossá teszi, tilkos sőt gyanus mirigyet győlkereken elhárít, ha a szer észszerűen s alkohollal bigitva használatik. Utolsó fokú kolikát, közel a bélgyuladáshoz egyszerű oldaldörzsölés által, minden más szer nélkül, a lovat pokrócz alatt tartva, rövid negyed óra alatt meggyógyítottam az ön folyadékaival, úgy hogy a ló e rövid múltét után tökéletes évdőgyat és vidámságot mutatott, miután a hámban oly makacsul akarta magát a földhöz verni, hogy csak nagy bajjal tudtam az istállókaptig vezetni.

Megkímélem önt további elősorolásokkal fárasztani, ennyit is csak azért tettem, hogy házasan elismerjem, miszerint önnek szere-épen azon esetekben, a melyektől a ló tulajdonos annyira fél, gyors, kinzárnélküli s szinte bizonyos segítséget ad, s emellett tartós illata által a levegőt az istállóban jobban s tartósabban tisztítja, mint kámfur-füstölések. Fogadja ön sat.

Bécs-Ujhely.

Herczeg AUERSPERG ROMÁN.

Valódi minőségben kapható:

Kolozsvárt: gyógyszerész Wolff János urnál.

kereskedő Karvázy József

(58)

22/9

(3—4)

Fogorvos tekintetes POPP J. G. urnak
Bécs, Bognergasse 2 sz.

Lipese, november 2-án, 1866.

Tisztelt ur!

Ezen önhöz intézett soraim célja, önnek köszönetet mondani eléggé nem becsülhető „Anatherin-Szájvizéért”, mely által én, kinek fogbúsa minden orvos és sebész daczára mindig vérzett, s roppant kint okozott, néhány hét alatt tökéletesen meggyógyultam. Fogadja ezért mélyen érzett bálmat, s tegye ezen levelet az emberiség javára közzé, mert hisz annyian szenvednek vérző foghúsbajban, s nem lehet nekik jobb szert ajánlani, mint önnek szájjvizét.

Maradok tisztelettel

Mori L. könyvvezető,
Brühl 26.

BIZOMÁNYOSOK: Kolozsvárt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. ENGEL J. és BINDER gyógyszerészek és KARVÁZY J. Toldán: Wolff gyógyszer. Szébenben: Müller gyógyszer. Zóhrer, Steiner, Brassóban: Fabiok gyógyszer. Jekelius gyógyszer. C. Anken. Károly-Fehérvárt: Sander gyógyszerész. Segesvárt: Misselbacher, Démián D. és Markus Fr. Besztercén: Dietrich, Fleischer és Tergavits Ed. Dézsen: Krémer Samuel. Déván: Bosniaki és Gergely. Medgyesen: Polbert gyógyszer. Nagy-Ényeden: Oberth J. gyógyszer. M. Vádrhelgitt: Fogarasi D. és Bucher. Szászvároson: Leonhardt. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahán: Weiss gyógyszer. Sz. Somlyón: R. Tarsa Ign. Kédi-Vádrhelgitt: Nagy Jakab. Bőszörményben: Lányi J. gyógyszer. Nagy-Bányán: Papp gyógyszer. N. Károlyban: Jellinek gyógyszer. Nyíregyházán: Bacsay B. gyógyszer. Szinger-Várallyán: Gerber gyógyszer.

(290)

New-Yorki

22/9

(2—*)

Wheler & Wilson és Howe Mannfg társak
amerikai VARRÓGÉPEK

ügynöksége

Teutsch J. B-nél

Segesvárt

eredeti gyári áron árul, pontos szolgálat biztosítása mellett.

Az 1867-diki párisi világtárlaton 82 versenyző gyár közt Wheler és Wilson urak nyerték az egyetlen arany-érmét.

Ezen kinttettetés tényleges tanúságot tesz ezen varrógépek még eddig felül nem mult jelességéről, s minden további dicséret feleslegessé tesz.

VIDEKI megrendelések, tekintettel a szállításra és pakolásra, költség nélkül szállítatnak helyre a raktár által

TEUTSCH J. B-nél Segesvárt.

Fontos minden vidéki és helybeli iparos, gyáros és kereskedőre!

A „M. Polgár Nagy Naptára“

a legutányosabb árban fogad el mindenféle hirdetéseket.

Egy egész nagy oldal hirdetés ára 8 ft.

Fél oldal, keretbe 4 „

Negyed oldal 2 „

Helybeli iparosoknak még e mérsékelt árakból is 20% enged a kiadó hivatal, ugyszintén elfogad minden hirdetésfoglalmozást díjmentesen, bármely nyelven.

A „Magyar Pol. naptárába“

a kiadó hivatal hirdetéseket október 5-éig veszen fel csupán.

Együttal figyelmeztetjük a helybeli és vidéki kereskedő, iparos és gyáros urakat, továbbá az összes megyei és városi hatóságokat, hogy a

„Magyar Polgár“

czimű politikai lap,

mint a mely a Királyhágón innen a legolvasottabb lapok egyike, minden laptársa között a legolcsóbb áron közöl

hirdetéseket.

A lap kiadó hivatala is elvállal minden e nemű fogalmazást díjmentesen.

Kiadó hivatal: Kolozsvárt, szentegyház-utca 467. szám alatt. (303) (4—10)

MEGJELENT,

s Stein János könyvkereskedésében kapható:

A magyar nyelvten KÉZIKÖNYVE.

Elemi és népiskoláknak. (Az elemi tanodák II. III. és IV. osztályainak.)

Második, a mondattannal bővített kiadás. Irta GERGELY LAJOS.

Ára 50 kr.

EGY FALAT KENYÉR TÖRTÉNETE.

Levelek az ember életéről. Mindkét nembeli növendékek számára Mácsé J. nyomán dolgozta Szász Domokos.

Ára füzve 1 ft.

Erdély külön történelme.

Alsóbbrendű iskolák számára szerkeszté Matusik Nep. János, kegyes tanítórendi áldor, a gyergyó-szent-miklósi al-reáltanoda igazgatója, s a kir. magy. természettudományi társulat rendes tagja.

Második kiadás. Ára kötve 60 kr.

Kolozsvár részletes leírása és

Erdélyország földrajza.

Az újabb növelészet elvek szerint elemi és népiskolák második osztályának. Irta Pánczél Ferencz, két köre metszett tér- és földképpel.

Ára 30 kr. Kötve 40 kr.

HONVÉD-ALBUM,

szépirodalmi és művészeti emlékkönyv.

Szerkeszté: SZOKOLY VIKTOR.

Nagy félves kiadás, 10 gyönyörű szín-nyomatu fametszvényvel, s számos kisebb képpel díszítve.

Egy füzöt példány ára 6 ft.

Diszkötésben 10 „

A magyar birodalom legújabb iskolai Faltérképe.

Szerkesztette THÓT ANTAL

a m. k. vallás és közoktatási miniszterium által használatra ajánlva.

Vászonra huzva 12 ft.

JÓKAI MÓRI

VIRBATORA.

Legújabb Novellák és Genreképek. 2 kötet. Ára 2 ft.

SZABÓ RICHARD.

Lassu víz partot mos.

Regény. 2 kötet. Ára 2 ft.

FEYDEAU,

Chalis grófnő,

vagy az élet napjainkban. Ára 1 forint 60 kr.

Miként kezdjem leveleimet?

gyakorlati-utmutató, a levél-fogalmazásra, számos bevezető- és zárszó-mintákkal. Ára 60 kr.

(321)

(1—1)

Kolozsvárt a néhai gr. Kemény Sámuel piaczsori házában, 1868 szeptember 23-án délelőtt 9 órán kezdve, több évekből való igen jó

szinborok és aszaborok

elárvereztetnek a többet ígérőknek.

(208)

22/9

(12—20)

FESTEKEK

(minden neműek) festékezésre készen, legolcsóbban, mázsa és font számára, különösen a legartósabb lenmagolaj-fénymázfestékek; kátrány- és lakktestékek mázsánként 6 1/2 ftól kezdve; falporlás és faldnevesség elleni készletek.

Olaj- ragacsok és vizespohárragacsok, melyek végheletlenül ragadnak (oly keménynyé válnak, hogy acél-ütésre szikráznak) sat.

Legfinomabb festékszestékek, a legfinomabb angol vagy düsseldorfi minőség iránt kezeséggel, s még is olcsóbban mint ezek, különösen buzérfestékek, tökéletesen valódiak s a francziánál fényesebbek;

Nyomatató festékek selyem-, gyapjú- és pamut-szövetekre igen könnyen alkalmazhatók s azonnal száraznak sat.

Talaj-mázok s efféle festékek, font számára 45 és 62 kr. elismert legjobb minőségűek.

Kopál-, borostyánkő- és kocsi-fénymázok.

Tinták és bélyegfestékek sat. Árjegyzékek és minták ingyen.

Kailan A. és Gummi R. Vegytani termény- és festékgyáráról Nussdorf-ban Bécs mellett, Brunnengasse 118—119 sz.

(311)

(2—2)

Egy gyakorlott állatorvos,

a ki 15 évig Bács- Bodrogh-megyében volt alkalmazva s a legjobb bizonyítványok birtokában van, valamely község-nél, megyénél vagy katonai ménés-nél, leginkább Erdélyben, alkalmazást keres.

Szives ajánlatok kéretnek „A K. Nro 100“ jegy alatt Zomborra, intéztetni.

(309)

(2—3)

Haszonbér.

Alólírtak Buzás-Bocsárdon, O.-Csesztván, Obrásán és Mihálcfalván levő szép kiterjedésű fekvő birtokai hozzá tartozó Regálékkal jövő 1869 év január 1-től kezdődőleg hat vagy tizenkét egymásután következő évre haszonbérbe adandó. Értekezhetni személyesen vagy bérmentes levél által Balázsfalván, vagy Buzás-Bocsárdon tulajdonos KOVRIG TIVADARAL.

(305)

22/9

(2—12)

A tisztelt HÖLGYVILÁG számára.

BOPPEDE

legújabb őszi és téli

öltönyök

legnagyobb raktára

Bécsben

Stadt, Plankengasse, 6 sz.

Csak a legjobb, különösen választott s legújabb kelmékből készítve, mindenkor raktáran találhatnak:

1 Jaques plúshból 12 ft

1 „ „ 9—12 „

1 fin. „ 15—18 „

1 „ Velourból 8—15 „

1 „ legfin. divat-kelméből 15—30 „

1 „ fekete 4—30 „

1 fél-Paletot 12—36 „

1 téli-Paletot 15—48 „

Selyem- és bársony-czikkék minden árban.

Utazó és eső-köpenyek legnagyobb raktára.

A legnagyobb figyelem s azonnali eszkölése iránt a megrendeléseknek kezeskedik a cég sok éves fennállása, s minden nem megfelelő tárgy 14 napi időközben becséréltetik.